

## บทที่ 2

### หลักการทั่วไปและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน

#### 2.1 หลักการทั่วไปของการฟอกเงินและพัฒนาการของมาตรฐานสากลด้านการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินตามข้อเสนอแนะของ Financial Action Task Force : FATF

ปัจจุบันนี้อาชญากรรมการฟอกเงินได้มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากและมีความซับซ้อนในการกระทำความคิด ก่อให้เกิดความยากในการป้องกันและปราบปรามเป็นอย่างมาก และมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะผู้กระทำความผิดได้รับผลตอบแทนมูลค่ามหาศาลเป็นเครื่องจูงใจในการกระทำความผิดโดยผู้ประกอบอาชญากรรมใช้การฟอกเงินเป็นเครื่องมือเพื่อปกปิดและแสวงหาผลประโยชน์จากความผิดที่ตนได้ก่อ นอกจากนี้การฟอกเงินยังก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อย่างมาก โดยเงินที่ผู้ประกอบอาชญากรรมนำมาฟอกนั้น เป็นเงินนอกระบบที่ไม่ได้เกิดจากผลผลิตทางเศรษฐกิจ และเงินนั้นได้ถูกนำไปให้เป็นสินบนแก่พนักงานเจ้าหน้าที่รัฐ หรือนักการเมือง ตลอดจนนำไปใช้เพื่อประกอบอาชญากรรมอื่น ๆ อย่างเป็นเครือข่ายหรือเป็นองค์กรอาชญากรรม หรือพัฒนากระดับจนเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่มีอิทธิพลสูงเป็นอย่างมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความสงบสุขของสังคม รวมถึงปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกด้วย ด้วยเหตุดังกล่าวในประเทศต่าง ๆ จึงตระหนักและให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยการกำหนดให้ความผิดอาญาที่ร้ายแรงต่าง ๆ เป็นความผิดมูลฐาน กำหนดมาตรการรายงานธุรกรรมเพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้สามารถนำมาตราการที่มีประสิทธิภาพในกฎหมายป้องกันและปราบปราม เช่น มาตรการโทษทางอาญา, ริบทรัพย์สิน เป็นต้น มาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิด เพราะมาตรการต่าง ๆ ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ช่วยลดจำนวนของผู้กระทำความผิดลง อีกทั้งยังเป็นการสกัดกั้นการฟอกเงินของผู้ประกอบอาชญากรรม ส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

##### 2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน

“การฟอกเงิน” ( Money Laundering ) นั้นเป็นที่รู้จักกันมานานกว่า 60 ปี ในหมู่องค์กรอาชญากรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ที่คิดค้นแนวความคิดการฟอกเงินดังที่ได้กล่าวมานี้ คือ

นายเมเยอร์ แลนสกี (Meyer Lansky) อันมีหลักการในการนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่เรียกกันว่า “เงินสกปรก” (Dirty Money) มาผ่านกระบวนการทางพาณิชย์กรรมเพื่อให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่เรียกกันว่า “เงินสะอาด” (Clean Money)<sup>1</sup>

นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้นิยามความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” ไว้ต่าง ๆ กัน ขอยกตัวอย่างดังนี้

“การฟอกเงิน” หมายถึง การเปลี่ยน แปรสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่า เป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การฟอกเงินเป็นกระบวนการซึ่งกระทำโดยบุคคลต่อทรัพย์สิน เพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย และทำให้รายได้นั้นมีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นการนิยามความหมายของการฟอกเงินโดยพันตำรวจโทสีหนาท ประยูรรัตน์<sup>2</sup>

อีกท่านหนึ่ง ท่านสุรพล ไตรเวทย์ (อนุกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการร่างกฎหมายฟอกเงิน) ได้ให้ความหมายของ “การฟอกเงิน” ไว้ว่า การฟอกเงินหรือ Money Laundering คือการเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้ดูเสมือนว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะผู้กระทำความผิดกฎหมายไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สิน อันจะช่วยปิดบังการกระทำความผิดของตนได้ด้วย นอกจากนี้ทรัพย์สินอื่นที่ได้กลายเป็นเงินสะอาดแล้ว ผู้กระทำความผิดกฎหมายก็สามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมและคุ้มครองความมั่นคงให้กับอาชญากรรมของตนด้วย<sup>3</sup>

ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2558 มาตรา 5 ได้บัญญัติการกระทำที่อยู่ในความหมายของการฟอกเงินว่า

<sup>1</sup> ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2540). *มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. หน้า 6.

<sup>2</sup> สีหนาท ประยูรรัตน์. (2544). *คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นิติสนเทศ. หน้า 61.

<sup>3</sup> สุรพล ไตรเวทย์. (2548). *คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน ปัญหา ข้อเท็จจริง คำอธิบาย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 21.

“ผู้ใด

(1) โอน รับ โอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มาแหล่งที่ตั้งการจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

อาจกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับความหมายของการฟอกเงินได้ว่า การฟอกเงินเป็นกระบวนการแปรสภาพของเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ผู้ประกอบอาชญากรรมได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายหรือการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้เสมือนหนึ่งว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อที่จะปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้พ้นจากการติดตามหรือตรวจสอบเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวจากรัฐ

### 2.1.2 วัตถุประสงค์ของการฟอกเงิน

การฟอกเงินนั้นจะสำเร็จได้ก็เมื่อผู้กระทำความผิดสามารถนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปใช้จ่าย โดยผู้อื่นเข้าใจว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย และแหล่งที่มาของเงินดังกล่าวจะไม่ถูกเปิดเผย ทั้งนี้การประกอบอาชญากรรมก็ยังคงดำเนินต่อไปอย่างเจริญเติบโต โดยเงินหรือทรัพย์สินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงิน มาแล้วจะถูกใช้เงินทุนในการประกอบอาชญากรรมในครั้งถัดไป ผู้ประกอบอาชญากรรมหรือองค์กรอาชญากรรมจึงใช้การฟอกเงินเป็นเครื่องมือสำคัญในการก่ออาชญากรรม โดยจะกระทำการฟอกเงินเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1) เพื่อปกปิดเจ้าของที่แท้จริงและแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการก่ออาชญากรรม เพื่อไม่ให้บุคคลอื่นหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐติดตามร่องรอย และทราบว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการก่ออาชญากรรม

2) เพื่อเพิ่มพูนผลประโยชน์จากการฟอกเงินดังกล่าวเพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ได้ตามเจตจำนงของตนเอง หรือเพื่อนำเงินดังกล่าวมาใช้สนับสนุนในการก่ออาชญากรรมอื่นต่อไป หรือเพื่อขยายเครือข่ายขององค์กรอาชญากรรมอันเป็นการสร้างรากฐานอำนาจในทางอาชญากรรมให้มีความเข้มแข็ง จนยากที่เจ้าหน้าที่รัฐจะทำการปราบปราม

3) ความจำเป็นในการแปรสภาพของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการก่ออาชญากรรม เพื่อให้เงินดังกล่าวอยู่ในสภาพของเงินสดให้มีปริมาณน้อยที่สุด เพราะเงินที่ได้จากการก่ออาชญากรรมนั้นส่วนมากจะได้มาในรูปแบบของเงินสด ผู้กระทำความผิดจึงจำเป็นต้องหาวิธีนำเงินสดมาแปรสภาพเพื่อหลีกเลี่ยงจากการติดตามร่องรอยของเงินดังกล่าวจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

#### ขั้นตอนการฟอกเงิน

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยของหน่วยงานที่เกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศแถบทวีปยุโรป มีการแบ่งขั้นตอนในการฟอกเงินออกเป็น 3 ขั้นตอน เป็นลำดับไป ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางเงิน คือ การนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการก่ออาชญากรรมเข้าสู่ระบบเงินปกติ

ขั้นตอนที่ 2 การจัดชั้นบังตาหรือแยกเงิน คือ การจัดทำรายการทางการเงินเป็นหลายช่วงหรือหลายชั้นเพื่อให้การทำธุรกรรมทางการเงินดังกล่าวมีความสลับซับซ้อนเป็นการยากแก่การตรวจสอบและทำการติดตาม

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมเงินกลับคืน คือ วิธีการผสมผสานกันระหว่างเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมกับเงินถูกกฎหมาย เพื่อให้เงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมดูเสมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและผู้ทำการฟอกเงินสามารถชี้แจงแหล่งที่มาของเงินได้<sup>4</sup>

#### 2.1.3 รูปแบบและวิธีการฟอกเงิน

ในกระบวนการฟอกเงินนั้นมักมีมูลค่าของเงินจำนวนมากมหาศาล เป็นเหตุให้ผู้ก่ออาชญากรรมต้องจัดสรรเงินเป็นหลายส่วน และใช้ช่องทางหรือวิธีการฟอกเงินหลากหลายรูปแบบเพื่อไม่ให้ตกเป็นที่สงสัยหรือผิดสังเกต หลังจากนั้นจึงนำเงินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงินมารวมกันหรือนำมารวมกับเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผ่านกระบวนการทางธุรกิจ และนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรมในครั้งถัดไป ในปัจจุบันการฟอกเงินได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการของการฟอกเงินไปตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อม และความรู้ความสามารถ เทคนิคของผู้ประกอบการ ทั้งการใช้ตำแหน่งหน้าที่อันเป็นช่องทางในการดำเนินการ โดยวิธีการฟอกเงินนั้นอาจแบ่งออกได้ดังต่อไปนี้<sup>5</sup>

<sup>4</sup> มิศรา สามารถ. (2540). *การฟอกเงิน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. หน้า 12-14.

<sup>5</sup> สีหนาท ประยูรรัตน์. *อั้งแล้วเชิงอรรถที่ 2*. หน้า 62-63.

### 1) การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศนี้ เป็นวิธีการฟอกเงินที่นิยมกันมากในสมัยก่อน โดยผู้ประกอบการจะนำเงินที่ได้จากก่อกระทำความผิดพกติดตัวออกไปนอกประเทศ แต่ในปัจจุบันนี้นานาประเทศเริ่มกำหนดมาตรการในการควบคุมและจำกัดการนำเงินตราออกไปนอกประเทศ อีกทั้งเงินสดที่ได้มาจากการก่ออาชญากรรมมีจำนวนมาก การขนส่งหรือการพกเงินสดไปเป็นจำนวนมากออกนอกประเทศทำได้ยากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมมีความเกี่ยวข้องกับประโยชน์จำนวนมาก จึงทำให้วิธีการฟอกเงินวิธีดังกล่าวนี้ยังไม่เป็นที่นิยมเท่าที่ควรในยุคสมัยปัจจุบัน แต่ประเทศที่ยังมีความล่าช้าทางเศรษฐกิจยังคงใช้วิธีดังกล่าวอยู่<sup>6</sup>

### 2) การส่งเงินสด หรือการโอนเงินออกนอกประเทศ

วิธีการดังกล่าวนี้เป็นที่นิยมในประเทศที่ยังไม่มีการควบคุมหรือตรวจสอบธุรกรรมเงินสดหรือในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคาร หรือสถาบันการเงินที่เคร่งครัด โดยผู้ประกอบการจะนำเงินสดไปฝากไว้กับธนาคาร หรือสถาบันการเงินในประเทศนั้น ๆ เพื่อให้เงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หมุนเวียนอยู่ในระบบการเงินของประเทศดังกล่าวและโอนกลับมายังผู้ประกอบการ เพื่อที่จะให้เงินสดที่ได้มาจากการกระทำผิดดังกล่าวนั้นแปรสภาพมาเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

### 3) การฝากเงินกับสถาบันการเงิน

วิธีการฟอกเงินในรูปแบบนี้จะเป็นที่นิยมมาก ในประเทศที่ไม่มีระบบการควบคุมหรือทำการตรวจสอบการทำธุรกรรมเงินสด และการฝากเงินหรือการถอนเงินผู้กระทำความผิดสามารถใช้ชื่อแฝงหรือปลอมเพื่อไม่ให้สามารถสืบหาเจ้าของบัญชีธนาคารได้ เหล่าประเทศดังกล่าวจะมีข้อดีคือมีเงินสดจำนวนมากไหลเวียนเข้าสู่ประเทศ และในทางกลับกันจะตกเป็นจุดอ่อนเพราะผู้กระทำความผิดจะใช้สถาบันการเงินเป็นแหล่งหนึ่งในการฟอกเงิน

### 4) การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า

วิธีการฟอกเงินวิธีนี้ส่วนมากองค์กรอาชญากรรมหรือผู้ประกอบการจะนิยมใช้ในการฟอกเงิน โดยใช้วิธีการจัดตั้งบริษัทหรือองค์กรธุรกิจที่ประกอบการถูกกฎหมายเพื่อมาบังหน้าสำหรับการฟอกเงิน แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้ประกอบการนั้นนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมาลงทุนในกิจการดังกล่าวทำให้กิจการดังกล่าวฟื้นตัวขึ้นมาโดยการประกอบธุรกิจบัง

<sup>6</sup> ไชยศ เหมะรัชตะ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 1. หน้า 11.

หน้าดังกล่าวนี้ทำให้มีรายได้เพิ่มพูน<sup>7</sup> แล้วนำผลกำไรจากการประกอบธุรกิจดังกล่าวออกมาใช้จนทำให้ดูเป็นว่าได้เงินมาโดยชอบด้วยกฎหมาย วิธีการฟอกเงินจึงเกิดขึ้น โดยผ่านทาง การดำเนินกิจการขององค์กรธุรกิจหรือบริษัทนั้น ๆ เช่น การเข้าซื้อกิจการในต่างประเทศ แล้วดำเนินการให้กิจการของผู้ประกอบอาชญากรรมในประเทศสั่งซื้อสินค้าเข้ามาจากต่างประเทศโดยใช้ “ใบส่งสินค้า (Invoice) เพื่อแสดงว่าได้มีการสั่งซื้อสินค้าดังกล่าวเพื่อนำเข้ามาจากต่างประเทศ โดยในความเป็นจริงแล้วไม่ได้มีการส่งมอบสินค้าหรือแจ้งมูลค่าของสินค้าที่สั่งซื้อในราคาที่สูงเกินกว่าความเป็นจริง เพื่อให้เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดผ่านกระบวนการฟอกเงินโดยวิธีโอนเงินระหว่างกิจการทั้งสองแห่ง

#### 5) วิธีการฟอกเงินรูปแบบอื่น ๆ

นอกจากวิธีการฟอกเงินดังที่กล่าวมาข้างต้น 4 วิธีแล้ว ยังมีการฟอกเงินโดยวิธีอื่น ๆ อีกเช่น วิธีการซื้อกิจการที่มีผลประกอบการขาดทุน โดยซื้อกิจการที่มีรายรับเป็นเงินสด ทำให้ธุรกิจดังกล่าวกลับมาฟื้นตัว โดยอาศัยผลประโยชน์จากการประกอบธุรกิจดังกล่าวนั้น

วิธีการนำเงินสดไปซื้อเป็นตราสารทางการเงินที่สามารถเปลี่ยนมือได้ ซึ่งอาจจะไม่มีการควบคุมจากสถาบันการเงินผู้ออก

วิธีการนำเงินสดไปซื้อกรรมธรรม์ประกันภัยในรูปแบบจ่ายเบี้ยประกันภัยเพียงครั้งเดียว โดยอาจนำไปขายหรือเปลี่ยนไปลงทุนในรูปแบบอื่น ๆ ได้

วิธีการซื้ออสังหาริมทรัพย์ ตัวอย่างเช่น การซื้อที่ดิน อาคาร สิ่งปลูกสร้าง เป็นต้น

วิธีการซื้อทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง ตัวอย่างเช่น การซื้ออัญมณี การซื้อศิลปวัตถุ การซื้อพระเครื่อง การซื้อวัตถุโบราณ เป็นต้น

วิธีการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ หรือนำเงินสดไปซื้อหลักทรัพย์และขายต่อโดยหวังผลกำไร หรือเก็บไว้เพื่อหวังเงินปันผล

วิธีการนำเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมไปแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราต่างประเทศ เพื่อทำการปกปิดซ่อนเร้นแหล่งที่มาของเงินผิดกฎหมายและเพิ่มความสลับซับซ้อนในการตรวจสอบ นอกจากนี้อาจได้ผลกำไรจากค่าของเงินที่สูงขึ้น หลังจากนั้นก็นำมาแลกกลับคืนเป็นเงินในประเทศของตนเอง

วิธีการใช้บริการจากธนาคารใต้ดิน หรือ Underground Banking เป็นกิจการธนาคารที่ดำเนินการกันแบบเครือข่ายภายในครอบครัว (Family Connection) หรือภายในชุมชน หรือกลุ่มชนเชื้อสายเดียวกัน โดยอาศัยความไว้นับถือใจเป็นหลัก ด้วยเหตุดังกล่าวหลักฐานเกี่ยวกับการทำ

<sup>7</sup> ไชยยศ เหมะรัชตะ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 1. หน้า 11.

ธุรกรรมจึงมีไม่มากนัก<sup>8</sup> สามารถปิดร่องรอยทางกระดาษได้เป็นอย่างดี โดยให้บริการรับแลกเปลี่ยนเงินตราและโอนเงินระหว่างประเทศ

วิธีการการลงทุนประกอบธุรกิจขนาดเล็กที่สามารถทำให้มูลค่าเพิ่มขึ้นมาได้ ตัวอย่างเช่น แกลเลอรีขายภาพศิลปะ ธุรกิจภัตตาคารร้านอาหาร เป็นต้น

วิธีการนำเงินที่จากการประกอบอาชญากรรมไปให้ผู้อื่นมอบระบบ โดยจุดประสงค์หวังให้เงินสดมีการเปลี่ยนมือและได้รับดอกผลเป็นดอกเบี้ยในอัตราสูง

วิธีการนำเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรม ไปเล่นการพนันในประเทศที่การพนันเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย ซึ่งบ่อนการพนันส่วนมากจะไม่มีการค้ากับดูแลเคร่งครัดดังเช่นธนาคารหรือสถาบันการเงิน บ่อนการพนันจึงเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเงินย่อยเป็นธนบัตรใหญ่หรืออาจเล่นการพนันด้วยเงินสดที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมจำนวนมากแล้วเบิกคืนโดยขอรับเป็นเช็คในชื่อของตนเองหรือบุคคลที่สาม

วิธีการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือบัตรเครดิตต่าง ๆ และใช้เงินสดที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมในลักษณะของการชำระใบแจ้งหนี้ที่ออกตามระบบให้บริการของสถาบันการเงินหรือธุรกิจให้สินเชื่อ

อาชญากรมักฟอกเงินจะใช้จุดอ่อนของระบบธุรกิจให้เกิดประโยชน์ในการปิดร่องรอยหรือแหล่งที่มาของเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ซึ่งมักจะได้แก่ธุรกิจที่ไม่มีหลักฐานหรือเอกสารให้ติดตามร่องรอยได้ ธุรกิจที่ไม่มีการควบคุมอย่างเหมาะสมจากรัฐบาลประเทศนั้น ๆ รวมทั้งการดำเนินธุรกิจที่รวดเร็วฉับไวแต่ปราศจากกลไกป้องกันมิฉ้อฉลที่ดีพอ เป็นต้น<sup>9</sup>

#### 2.1.4 สถานที่สำหรับการฟอกเงิน

สถานที่ฟอกเงินสำหรับผู้ประกอบอาชญากรรมนั้นมีอยู่ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ดังนี้<sup>10</sup>

<sup>8</sup> สุรพล ไตรเวทย์. อังแล้วเชิงอรรถที่ 3. หน้า 23.

<sup>9</sup> สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (2559). *คู่มือประชาชนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. หน้า 15.

<sup>10</sup> อรรถพล ลิขิตจิตตะ. (2542). *ถาม-ตอบเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กองนิติการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. หน้า 6-7.

แหล่งสำหรับฟอกเงินภายในประเทศ โดยทั่วไปแล้วจะเป็นแหล่งที่มีการสะพัดของเงิน และมีการแลกเปลี่ยนกันอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุให้ไม่มีความสนใจและยากที่จะตรวจสอบที่มาหรือเส้นทางของเงินที่ได้นำมาทำธุรกรรมนั้น ๆ ซึ่งแหล่งสำหรับการฟอกเงินภายในประเทศ ได้แก่

1) สถาบันการเงิน, ธนาคาร ซึ่งการใช้สถาบันการเงินในการฟอกเงินนั้นทำได้หลายวิธี อาทิ เช่น การโอนเงิน การฝากเงิน การซื้อเช็ค การกู้ยืมเงิน การขอสินเชื่อบัตรเครดิต เป็นต้น และอีกทั้ง ธนาคารเป็นภาคธุรกิจที่มีผลิตภัณฑ์และช่องทางการให้บริการที่เป็นนวัตกรรมใหม่อย่าง หลากหลาย เช่น บริการโอนเงินผ่าน โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น รวมทั้งมีสาขาอยู่เป็นจำนวนมาก จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้กลายเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินของผู้กระทำความผิดได้มาก<sup>11</sup>

2) บ่อนการพนันทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายและที่ผิดกฎหมาย เป็นแหล่งในการหมุนเวียน ของเงินสดจำนวนมาก โดยเฉพาะบ่อนการพนันที่ถูกกฎหมายในบางประเทศ เป็นแหล่งที่ผู้ ประกอบอาชญากรรมใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน ด้วยวิธีการสมคบกันกับเจ้าของบ่อนการพนัน ให้เป็นผู้ชนะพนัน เพื่อจะดำเนินการแปรสภาพเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมที่ได้นำมา เล่นพนันที่บ่อนการพนันให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายโดยเสนอค่าตอบแทนให้แก่ เจ้าของบ่อน หรือการที่องค์กรอาชญากรรมได้ลงทุนเปิดกิจการบ่อนการพนันด้วยตนเองเพื่อเป็น แหล่งการฟอกเงิน<sup>12</sup>

3) ตลาดหลักทรัพย์ โดยในตลาดหลักทรัพย์มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนมือเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไม่ค่อยให้ความสนใจเกี่ยวกับบุคคลที่ซื้อหรือขาย แม้ว่าในการซื้อ ขายหลักทรัพย์ได้กระทำผ่านบริษัทตัวแทน ซึ่งจะมีการบันทึกการซื้อขายไว้เพื่อรายงานต่อตลาด หลักทรัพย์ก็ตาม แต่ในทุกเวลาที่มีการซื้อขายหลักทรัพย์กันจำนวนมากและรวดเร็ว ทำให้ข้อมูลที่ บันทึกจากบริษัทตัวแทนมีจำนวนมาก เป็นการยากที่เจ้าหน้าที่รัฐจะทำการตรวจสอบ ซึ่งเป็นการง่ายที่จะใช้ตลาดหลักทรัพย์เป็นสถานที่ในการฟอกเงิน โดยที่จะไม่มีใครสงสัย

4) การค้าขายที่ดิน โดยในการซื้อขายที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นนั้น เป็นวิธีที่ สะดวกรวดเร็วอีกทั้งเป็นการยากต่อการตรวจสอบเกี่ยวกับเงินที่ได้ทำการซื้อขายที่ดิน หรือ อสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว หากทำการซื้อขายที่ดินในประเทศที่ยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากราคาในการซื้อขายมักอยู่ที่ความพึงพอใจของคู่สัญญาทั้งสอง

<sup>11</sup> สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (2560). *สรุปรายงานการประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของประเทศไทย พ.ศ.2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. หน้า 3.

<sup>12</sup> ไชยยศ เหมะรัชตะ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 1. หน้า 13.



ฝ่าย เพราะฉะนั้นหากดำเนินการซื้อขายกันเองย่อมเป็นวิธีที่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อกันได้ เช่น การกำหนดราคาที่ดินสูงเกินกว่าราคาที่ซื้อขายกันจริงเพื่อจะทำการฟอกเงินได้เป็นจำนวนมาก เป็นต้น<sup>13</sup>

แหล่งสำหรับฟอกเงินภายนอกประเทศ มักจะเป็นสถานที่ซึ่งตั้งอยู่ในเขตของดินแดน ประเทศขนาดเล็ก ซึ่งมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเงินไม่เคร่งครัดมาก เป็นเหตุให้สะดวกต่อการใช้เป็นแหล่งในการฟอกเงิน ซึ่งแหล่งสำหรับการฟอกเงินภายนอกประเทศ ได้แก่

(1) ธนาคารในบางประเทศ ซึ่งมีการออกกฎหมายคุ้มครองความลับของลูกค้า เช่น ธนาคารในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เป็นต้น ซึ่งธนาคารมีระบบการโอนเงินที่สะดวกและรวดเร็ว โดยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และการเปิดเผยชื่อของเจ้าของบัญชีหรือข้อมูลของลูกค้าเป็นไปได้ยาก ทำให้มีการใช้เป็นสถานที่ฟอกเงินกันอย่างมาก<sup>14</sup>

(2) สถาบันการเงินในหมู่เกาะแคริบเบียน ประเทศในหมู่เกาะเหล่านี้เป็นแหล่งใหญ่ที่สำคัญในการฟอกเงิน เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้กับประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการเงินของโลก

(3) ประเทศขนาดเล็กในทวีปยุโรปที่ไม่มีรายได้เป็นหลักแหล่งที่แน่นอน ประเทศกลุ่มนี้เป็นประเทศที่มีขนาดเล็กเป็นอย่างมากจนทำให้ไม่สามารถสร้างเศรษฐกิจจากแหล่งอื่นอย่างเพียงพอเพื่อนำมาพัฒนาประเทศ เป็นเหตุให้ต้องหารายได้จากการเป็นแหล่งของการฟอกเงินทั้งทางตรงหรือทางอ้อม อาทิเช่น เปิดบ่อนกาสิโน รับจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ซึ่งในความเป็นจริงไม่ได้ตั้งมาเพื่อประกอบกิจการจริง เป็นต้น

(4) ประเทศแถบศูนย์กลางทางการเงิน อันจะเป็นเหตุก่อให้เกิดความสะดวกในการถ่ายเทเงินจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง อาทิเช่น เกาะไอร์แลนด์ออฟมันด์ ประเทศในแถบแปซิฟิกตอนใต้ ตลอดจนเกาะในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เกาะเคย์แมน เป็นต้น ในปัจจุบันประเทศที่เป็นศูนย์กลางทางการเงินได้แก่ สหรัฐอเมริกา เม็กซิโก รัสเซีย อังกฤษ ปานามา แคนาดา โคลัมเบีย เวเนซุเอลา เนเธอร์แลนด์ ส่วนในภูมิภาคเอเชีย คือ ประเทศไทย ฮองกง สิงคโปร์

### 2.1.5 พัฒนาการของมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามข้อเสนอแนะของ Financial Action Task Force : FATF

หลักสากลที่สำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคือ มาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่อาวุธที่มี

<sup>13</sup> สีนาทา ประยูรรัตน์.อั่งแล้วเชิงอรรถที่ 2. หน้า 68.

<sup>14</sup> สีนาทา ประยูรรัตน์.อั่งแล้วเชิงอรรถที่ 2. หน้า 66.

อำนาจทำลายล้างสูง (International Standards on Combating Money Laundering of Terrorism & Proliferation) ของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force : FATF) ซึ่งคณะทำงานฯดังกล่าวเป็นโครงการความร่วมมือในระดับประเทศเพื่อตอบสนองการต่อต้านการฟอกเงิน ก่อตั้งขึ้นโดยการประชุมสุดยอดของกลุ่ม G7 ที่จัดขึ้นในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ในปี ค.ศ.1989 ประกอบไปด้วยประเทศกลุ่มอุตสาหกรรม G7 และประเทศอื่น ๆ 8 ประเทศ เพื่อกำหนดมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

คณะทำงานฯมีพันธกิจในการตรวจสอบและต่อต้านการฟอกเงินและการให้เงินช่วยเหลือแก่การก่อการร้ายในระดับนานาชาติ ต่อมาไม่ถึงหนึ่งปี ประมาณเดือนเมษายน ค.ศ.1990 FATF ได้ออกมาตรการป้องกันการฟอกเงินคือ “ข้อเสนอแนะ 40 ประการ” (Forty Recommendations) โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวมีหลักการที่สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 (Un Convention against Illicit Trafficking in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances) หรืออนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ.1988 ซึ่งเป็นการต่อต้านการฟอกเงินโดยผ่านธนาคาร ต่อมาในปี ค.ศ.2001 คณะทำงานฯ ได้ออกข้อเสนอแนะพิเศษเพิ่มเติมอีก 9 ประการ จึงกลายเป็น “ข้อเสนอแนะ 40+9” ของคณะทำงาน เนื่องจากเกิดปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนเงินทุนแก่ผู้ก่อการร้าย โดยเพื่อให้มีมาตรการในการต่อต้านการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนเงินทุนแก่ผู้ก่อการร้าย หนึ่งในข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force : FATF) คือ มาตรฐานสากลว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism : AML/CFT) ที่ได้กำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นที่ไม่ใช่สถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อหน่วยข่าวกรองทางการเงิน โดยทั้งนี้บรรดาข้อเสนอแนะของ FATF เป็นที่ยอมรับของอารยประเทศและได้กลายเป็นมาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนเงินทุนแก่ผู้ก่อการร้าย ซึ่งประเทศที่แม้จะไม่ได้เป็นภาคีสมาชิกก็ยังนำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพัฒนากับมาตรการในประเทศตนเอง ทั้งนี้ FATF ได้ตระหนักดีว่าในแต่ละประเทศมีระบบการเงินและระบบกฎหมายที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นทุกประเทศจึงไม่สามารถใช้มาตรการที่เหมือนกันทั้งหมดได้ ซึ่งข้อเสนอแนะของ FATF จึงเป็นเพียงแนวทางกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติของนานาประเทศ รายละเอียดต่าง ๆ ให้เป็นไปตามสภาพและกรอบของรัฐธรรมนูญในแต่ละประเทศ โดยปัจจุบัน FATF มีประเทศสมาชิกทั้งหมด 38 ประเทศ

สมาชิกของ FATF แบ่งเป็นสองประเภท คือ 1.สมาชิกโดยตรง และ 2.สมาชิกสมทบ (Associate Member) รวมถึงกลุ่มประเทศผู้สังเกตการณ์ (Observers) โดยสำหรับประเทศไทย มีฐานะเป็นสมาชิกสมทบ (Associate Member) เนื่องจากประเทศไทยเป็นสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้ง Asia Pacific Group on Money Laundering หรือ APG ที่ได้มีการจัดตั้งขึ้นที่ประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.2540 ซึ่งตามข้อบังคับ (Term of Reference) ของ APG กำหนดให้สมาชิกของกลุ่มต้องปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF<sup>15</sup>

ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสากลว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism : AML/CFT) ตามข้อแนะนำ 40+9 ของ FATF โดย FATF จะมีการตรวจสอบและประเมินผลระบบต่าง ๆ ว่าปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวอยู่ตลอด ตามโครงการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่านานาประเทศได้ปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF และจะมีการเผยแพร่ชื่อประเทศที่ไม่ผ่านการประเมินและไม่มีการแก้ไขความบกพร่องเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และจัดอันดับกลุ่มประเทศที่มีความเสี่ยงในการฟอกเงินให้ประชาคมโลกทราบ อีกทั้ง FATF ยังมีมาตรการลงโทษในการขอร้องให้ประเทศในกลุ่มสมาชิกของ FATF หรือนานาประเทศ แจ้งให้สถาบันการเงินของประเทศที่ขอร้องเร่งดำเนินการทำธุรกรรมกับประเทศที่มีปัญหาจากการประเมินของ FATF หรืออาจจะมีมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการฟอกเงินระหว่างประเทศ

นอกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้แม้ประเทศไทยไม่ได้เป็นสมาชิกโดยตรงของ FATF แต่เหตุผลที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามมาตรการของ FATF ก็คือ<sup>16</sup>

- 1) ประเทศส่วนใหญ่ที่เป็นสมาชิกส่วนมากเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และอยู่ในประเทศ G20 เช่น สหภาพยุโรป (EU) สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย
- 2) หากประเทศไทยไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานของ FATF จะขาดความน่าเชื่อถือและเป็นข้อกีดกันทางการค้าและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (Non-tariff barriers)
- 3) กลุ่มประเทศคู่ค้าซึ่งเป็นสมาชิก FATF อาจใช้เป็นมาตรการในการกีดกันทางการค้ากับประเทศไทย ในฐานะที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน FATF ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

<sup>15</sup> ธนิต โสรัตน์. (2555). *ปัญหาและผลกระทบของประเทศไทยจากกรณี FATF ขึ้นบัญชีดำ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.tanitsorat.com/view.php?id=570>. [2562, 30 เมษายน].

<sup>16</sup> ธนิต โสรัตน์. (2555). *ปัญหาและผลกระทบของประเทศไทยจากกรณี FATF ขึ้นบัญชีดำ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.tanitsorat.com/view.php?id=570>. [2562, 30 เมษายน].

ไทย เนื่องจากประเทศไทยผูกพันกับการค้าระหว่างประเทศ มูลค่าการส่งออกและนำเข้าของประเทศไทยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 140 ของ GDP

4) ผลกระทบจะมีต่อความยุ่งยากในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการโอนเงินเข้าและออกจะได้รับผลกระทบ

พันธกิจของ FATF คือ ทำหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti – Money Laundering/Counter Financing of Terrorism) เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ จะต้องมีการปฏิบัติ ทั้งด้านกฎหมายและกระบวนการตรวจสอบในการป้องกันการฟอกเงินเพื่อก่อการร้ายในระดับนานาชาติ

กลไกการทำงานของ FATF ประกอบด้วย

1) การกำหนดมาตรฐานการประเมินตรวจสอบความสมบูรณ์และความบกพร่องของนานาชาติ ประเทศ สำหรับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจำนวน 40 ข้อ โดยจะครอบคลุมถึงระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย ระบบการเงินและกฎเกณฑ์ทางการเงิน

2) ความร่วมมือระหว่างประเทศ FATF จะมีหน้าที่ในการให้ข้อเสนอแนะพิเศษสำหรับการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินกับการก่อการร้ายเพื่อให้ประเทศสมาชิกหรือประเทศที่สนใจนำไปปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในประเทศของตนเองให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

3) กลไกการทำงานของ FATF จะเป็นผู้ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินมาตรการที่จำเป็น รวมทั้ง การติดตามและพิจารณาบทบทวนเทคนิคการฟอกเงินการก่อการร้ายกับการหามาตรการต่อต้านการกระทำความผิดดังกล่าว และ ส่งเสริมสนับสนุนการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมให้กับทุกประเทศ

ต่อมาเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ.2012 FATF มีการประชุมใหญ่และได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอแนะของ FATF เพื่อเสริมสร้างการป้องกันการฟอกเงินทั่วโลกและปกป้องความสมบูรณ์ของระบบการเงิน โดยได้เพิ่มมาตรการที่แข็งแกร่งให้ที่จะให้รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ใช้จัดการกับอาชญากรรมทางการเงิน เพื่อรับมือกับภัยคุกคามประเภทใหม่ๆ เช่นการจัดหาเงินทุนสำหรับการเพิ่มจำนวนอาวุธทำลายล้างสูงและเพื่อความชัดเจนและโปร่งใสเกี่ยวกับการทุจริต คำแนะนำพิเศษ 9 ข้อที่เกี่ยวกับการสนับสนุนเงินทุนแก่ผู้ก่อการร้ายได้มีการบูรณาการอย่างเต็มที่กับมาตรการต่อต้านการฟอกเงิน ส่งผลให้มาตรฐานสากลแข็งแกร่งและชัดเจนยิ่งขึ้น โดย FATF ได้แก้ไขมาตรฐานสากลตามข้อเสนอแนะ โดยใช้ชื่อว่า FATF Recommendations 2012 : International Standards On Combating Money Laundering Of Terrorism & Proliferation หรือมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง

โดยมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (International Standards on Combating Money Laundering of Terrorism & Proliferation) ได้กำหนดผู้ที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อหน่วยข่าวกรองทางการเงินดังนี้

สถาบันการเงิน

ซึ่งได้กำหนดไว้ในข้อแนะนำที่ 20 ดังนี้

ข้อแนะนำที่ 20. ถ้าสถาบันการเงินสงสัยหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเงินนั้นเป็นรายได้จากการก่ออาชญากรรมหรือเกี่ยวข้องกับเงินของผู้ก่อการร้ายก็ควรมีกฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินนั้นรายงานข้อสงสัยต่อหน่วยข่าวกรองทางการเงินทันที<sup>17</sup>

นอกจากนี้ยังกำหนดให้ธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (DNFBPs) จะต้องมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อหน่วยข่าวกรองทางการเงินด้วย กล่าวคือ

คาลิโน, ตัวแทนในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์, ผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายโลหะมีค่าและซื้อขายอัญมณี, ทนายความ, ผู้ทำคำรับรองลายมือชื่อและเอกสาร, ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายอิสระอื่น ๆ และนักบัญชี

ซึ่งได้กำหนดไว้ในข้อแนะนำที่ 22 และ 23 ดังนี้

ข้อแนะนำที่ 22. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าและการเก็บรักษาหลักฐานตามข้อแนะนำที่ 10, 11, 12, 15 และ 17 นั้นให้ใช้กับธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (DNFBPs) ในสถานการณ์ดังต่อไปนี้

- (a) คาลิโน – เมื่อลูกค้าทำธุรกรรมทางการเงินที่มีจำนวนเท่ากับหรือสูงกว่าเพดานที่กำหนด
- (b) ตัวแทนในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ – เมื่อบุคคลเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมให้แก่ลูกค้าในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์
- (c) ผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายโลหะมีค่าและซื้อขายอัญมณี – เมื่อบุคคลเหล่านี้ทำธุรกรรมเงินสดกับลูกค้าในจำนวนที่เท่ากับหรือสูงกว่าเพดานที่กำหนดไว้

<sup>17</sup> สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (2555). *คำแปลมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. หน้า 17.

(d) ทนายความ , ผู้ทำคำรับรองลายมือชื่อและเอกสาร , ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายอิสระอื่น ๆ และนักบัญชี – เมื่อบุคคลเหล่านี้เตรียมการเพื่อทำหรือทำธุรกรรมให้แก่ลูกค้าเกี่ยวกับกิจกรรมดังต่อไปนี้ :

ซื้อและขายอสังหาริมทรัพย์

บริหารจัดการเงิน หลักทรัพย์ หรือทรัพย์สินอื่นของลูกค้า

การบริหารจัดการธนาคาร บัญชีออมทรัพย์หรือบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์

การจัดรูปแบบของส่วนที่ลงหุ้น เพื่อการจัดตั้ง เพื่อการปฏิบัติการ หรือการบริหารจัดการบริษัท

การจัดตั้ง ดำเนินการ หรือบริหารจัดการนิติบุคคล หรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย และการซื้อขายหน่วยงานธุรกิจ

ผู้ให้บริการแก่ทรัสต์และบริษัท – เมื่อเตรียมการเพื่อจะทำหรือทำธุรกรรมให้แก่ลูกค้าเกี่ยวกับกิจกรรมดังต่อไปนี้

ทำหน้าที่เป็นตัวแทนจัดตั้งนิติบุคคล

เป็น (หรือจัดการให้คนอื่นเป็น) กรรมการบริหาร หรือเลขานุการบริษัท เป็นหุ้นส่วนของหุ้นส่วนสามัญ หรือตำแหน่งที่คล้ายกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ นิติบุคคลอื่น

จัดหาสำนักงานเพื่อจดทะเบียนให้ จัดหาที่อยู่ของธุรกิจหรือที่พักอาศัย จัดหาที่อยู่เพื่อใช้ในการทำหนังสือตอบโต้หรือเพื่องานธุรการให้แก่บริษัท ห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคล หรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย

ทำหน้าที่เป็น (หรือจัดการให้คนอื่นทำหน้าที่เป็น) ผู้จัดการ ทรัสต์ ของทรัสต์โดยแจ้งชัด หรือทำหน้าที่ที่เท่าเทียมกันให้แก่บุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายในรูปแบบอื่น

ทำหน้าที่เป็น (หรือจัดการให้ผู้อื่นทำหน้าที่เป็น) ตัวแทนในการถือหุ้น แทนผู้อื่น

ข้อแนะนำที่ 23. ข้อกำหนดซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในข้อแนะนำที่ 18 ถึง 21 ให้ใช้กับธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน โดยต้องเป็นไปตามคุณสมบัติ ต่อไปนี้ :

(a) ทนายความ, ผู้ทำคำรับรองลายมือชื่อและเอกสาร, ผู้ประกอบวิชาชีพ กฎหมายอิสระอื่น ๆ และนักบัญชี ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เมื่อทำธุรกรรมทางการเงินให้แก่ หรือในนามของลูกค้าในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมทั้งหลายที่อธิบายไว้ในข้อ (d) ของข้อแนะนำที่ 22 แต่ละประเทศ ควรขยายข้อกำหนดในการรายงาน ไปใช้กับกิจกรรมด้านวิชาชีพอื่น ๆ ของ นักบัญชี รวมถึงการตรวจสอบบัญชีด้วย

(b) ผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายโลหะมีค่าและซื้อขายอัญมณีต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเมื่อบุคคลเหล่านี้ทำธุรกรรมเงินสดกับลูกค้า ในจำนวนเท่ากับหรือสูงกว่าเพดานที่กำหนดไว้

(c) ผู้ให้บริการแก่ทรัสต์และบริษัท รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย แทนลูกค้าเมื่อผู้ให้บริการดังกล่าวทำธุรกรรมให้แก่ หรือในนามของลูกค้า เกี่ยวกับกิจกรรมที่อ้างถึงในย่อหน้า (e) ของข้อแนะนำที่ 22<sup>18</sup>

นอกจากนี้ตามมาตรฐานสากลของ FATF ดังกล่าว ได้กำหนดหน้าที่ที่สำคัญของผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมก็คือหน้าที่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า โดย “การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence : CDD)” มีความหมายว่า การขยายขอบข่ายของข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าให้เพิ่มมากขึ้นและเจาะลึกอย่างละเอียดในเชิงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า<sup>19</sup> โดยกำหนดไว้ในข้อแนะนำที่ 10 ดังนี้

10. การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า<sup>20</sup>

ห้ามสถาบันการเงินเปิดบัญชีที่ใช้นามแฝง หรือบัญชีที่เห็นได้ชัดว่าใช้ชื่อปลอม

กำหนดให้สถาบันการเงินตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (CDD) เมื่อ

(i) มีการจัดตั้งความสัมพันธ์ทางธุรกิจ

(ii) ทำธุรกรรมเป็นบางครั้งบางคราว (i) ในจำนวนที่เกินกว่าเพดานที่กำหนดไว้ (15,000 เหรียญสหรัฐ/ยูโร) หรือ (ii) ทำธุรกรรมที่เป็นการ โอน เงินตามที่กล่าวไว้ในคำอธิบายเพิ่มเติมสำหรับข้อแนะนำที่

(iii) มีข้อสงสัยว่าเป็น ML หรือ TF

(iv) สถาบันการเงินมีข้อสงสัยว่าข้อมูลการระบุตัวตนของลูกค้าที่ได้รับมา ก่อนหน้านั้นมีความถูกต้อง เพียงพอ หรือไม่

หลักการที่กำหนดให้สถาบันการเงินทำ CDD ควรกำหนดไว้ในกฎหมาย แต่แต่ละประเทศอาจพิจารณาว่าควรบังคับใช้หลักเกณฑ์ในการ CDD อย่างไร ไม่ว่าจะออกเป็นกฎหมาย หรือใช้วิธีการที่สามารถบังคับใช้ได้

<sup>18</sup> สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 17. หน้า 17-19.

<sup>19</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2550). *แนวปฏิบัติ (Policy Statement) เรื่องมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism : AML/CFT) ของสถาบันการเงิน*. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย. หน้า 6.

<sup>20</sup> สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 17. หน้า 12-13.

มาตรการในการทำ CDD มีดังนี้:

(a) ระบุตัวตนลูกค้า และตรวจสอบยืนยันหลักฐานการแสดงตนของลูกค้า โดยใช้เอกสาร ข้อมูล หรือข่าวสาร จากแหล่งอิสระที่เชื่อถือได้

(b) ระบุตัวตนเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง และใช้มาตรการที่ เหมาะสมเพื่อ ตรวจสอบยืนยันตัวตนของเจ้าของผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ถึงขั้นที่สถาบันการเงินมั่นใจว่าเจ้าของ ผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงคือใครสำหรับนิติบุคคล และบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายนั้น การระบุ ตัวตนดังกล่าวนี้ ควรรวมถึงการที่สถาบันการเงินมีความเข้าใจโครงสร้าง การเป็นเจ้าของ และอำนาจควบคุมของลูกค้า

(c) ทำความเข้าใจ และในกรณีที่เหมาะสม ก็ขอรับข้อมูลเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์และลักษณะ ของความสัมพันธ์ทางธุรกิจ

(d) ตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางธุรกิจของ ลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และตรวจสอบการทำธุรกรรมที่ดำเนิน ไปตลอดช่วงเวลา ที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้มั่นใจว่า ธุรกรรมที่ลูกค้าทำไปนั้น สอดคล้องกับ ข้อมูลลูกค้าที่สถาบันการเงินมีอยู่ ซึ่งรวมถึงธุรกิจและ ประวัติความเสี่ยงของ ลูกค้า และในกรณีที่จำเป็นก็ให้ตรวจสอบแหล่งที่มาของรายได้ของลูกค้า ด้วย

ควรกำหนดให้สถาบันการเงินใช้มาตรการในการทำ CDD ทุกข้อตามข้อ (a) ถึงข้อ (d) ข้างต้น แต่ควรกำหนดขอบเขตของมาตรการดังกล่าว โดยใช้ กระบวนการบริหารจัดการตามความ เสี่ยง (RBA) ตามคำอธิบายเพิ่มเติม สำหรับข้อแนะนำข้อนี้และข้อแนะนำที่ 1

ควรกำหนดให้สถาบันการเงินตรวจสอบยืนยันตัวตนของลูกค้า และเจ้าของผู้รับ ผลประโยชน์ที่แท้จริง ก่อนหรือระหว่างการริเริ่มความสัมพันธ์ทางธุรกิจต่อกัน หรือ ในระหว่าง การทำธุรกรรมให้แก่ลูกค้าจร แต่ละประเทศ อาจอนุญาตให้สถาบันการเงินทำการตรวจสอบยืนยัน ให้เสร็จสิ้น โดยเร็ว ที่สุดเท่าที่จะสามารถดำเนินการ ได้หลังจากการจัดตั้งความสัมพันธ์ต่อกันใน กรณีที่สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับ ML และ TF ได้อย่าง สมฤทธิ์ผล และจะต้องไม่ทำ ให้การดำเนินธุรกิจตามปกติของลูกค้า หยุดชะงัก

ในกรณีที่สถาบันการเงินไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดในข้อ (a) ถึง (d) ดังข้างต้นได้ (ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ เหมาะสม) ก็ควรกำหนดให้สถาบันการเงิน ดังกล่าวงดเว้นการเปิดบัญชี ไม่ เริ่มความสัมพันธ์ทางธุรกิจ หรือไม่ทำธุรกรรมให้ หรือควร กำหนดให้ยุติ ความสัมพันธ์ทางธุรกิจและให้พิจารณาจัดทำรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอัน ควรสงสัย เกี่ยวกับลูกค้ารายดังกล่าว



ข้อกำหนดทั้งหมดนี้ควรใช้กับลูกค้าใหม่ทุกราย แต่สถาบันการเงินควรใช้ข้อแนะนำนี้กับลูกค้าที่มีอยู่ปัจจุบัน โดยอาศัยระดับความสำคัญและระดับ ความเสี่ยงเป็นหลัก และควรทำการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริง เกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ที่มีอยู่เดิมนั้นในจังหวะเวลาที่เหมาะสม

ทั้งนี้มาตรฐานสากลของ FATF ดังกล่าว มีข้อแนะนำเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้รายงานธุรกรรมโดย<sup>21</sup> โดยกำหนดไว้ในข้อแนะนำที่ 21 ดังนี้

#### 21. การบอกใบ้โดยไม่เจตนาและการเก็บเป็นความลับ

สถาบันการเงิน กรรมการบริหาร เจ้าหน้าที่ระดับบริหาร และพนักงาน ของสถาบันการเงิน ดังกล่าว ควร

(a) ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย โดยไม่ต้องรับผิดทางอาญาและทางแพ่ง ในข้อหาละเมิดข้อห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลที่บังคับใช้ตามสัญญา หรือ ตาม บทบัญญัติของกฎหมาย หรือ บทบัญญัติเกี่ยวกับการกำกับดูแล หรือ บทบัญญัติทางการบริหาร ถ้าบุคคลเหล่านั้นรายงานข้อสงสัยของตนต่อ หน่วยข่าวกรองทางการเงินด้วยความสุจริต แม้ว่าเจ้าหน้าที่เหล่านั้นจะไม่ ทราบแน่นอนว่า กิจกรรมที่แฝงอยู่เบื้องลึกของการก่ออาชญากรรมนั้นคือ อะไร และไม่ว่ากิจกรรมผิดกฎหมายดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นจริงหรือไม่ก็ตาม และ

(b) ควรมีกฎหมายห้ามมิให้เปิดเผย (“บอกใบ้”) ข้อเท็จจริงว่ากำลังมีการส่งรายงานเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้แก่ หน่วยข่าวกรองทางการเงิน

นอกจากนี้ในการประชุมใหญ่ของ FATF เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2555 FATF ได้ประกาศ เพิ่มรายชื่อประเทศไทย เข้าเป็น 1 ใน 5 “ประเทศในฐานะเป็นประเทศที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการสกัดการฟอกเงิน” ขึ้นบัญชีดำ (Dark Grey List) เนื่องจากประเทศไทยไม่ผ่านเกณฑ์ตามมาตรฐานสากลรวม 13 ข้อ ผลกระทบที่เกิดขึ้นระยะสั้นในขณะนั้นคือ เริ่มเห็นผลกระทบต่อการทำธุรกรรมการโอนเงินระหว่างประเทศ เริ่มมีความยุ่งยากจากขั้นตอนที่เพิ่มขึ้น ในการพิสูจน์ทราบลูกค้า (Customer Due Diligence : CDD) มากขึ้น ในธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงินผ่านระบบธนาคารข้ามประเทศประเภทต่าง ๆ เช่น Trade Financing, Payments, Correspondent banking, Foreign exchange transaction รวมถึงการใช้บัตรเครดิตในต่างประเทศ บางครั้งถูกระงับการใช้ ซึ่งการโอนเงินชำระค่าสินค้าทั้งด้านการนำเข้าและส่งออก จะต้องทำ Enhanced Due Diligence: EDD ซึ่งมีขั้นตอนและเอกสารเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ทางธนาคารผู้รับโอนเงินทราบถึงแหล่งที่มาของเงิน ทำให้ต้องใช้เวลาในการทำธุรกรรมมากขึ้น จึงอาจเกิดความล่าช้าในการชำระเงินให้กับคู่ค้า และทำให้ต้นทุนในการดำเนินธุรกิจสูงขึ้นอีกด้วย รวมถึงอาจ

<sup>21</sup> สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 17. หน้า 17.

ถูกจำกัดในการทำธุรกรรมประเภทต่าง ๆ ด้วย ผลกระทบจะทำให้การโอนเงินระหว่างประเทศมีความยุ่งยากและเพิ่มระยะเวลา ขาดความคล่องตัวและจะทำให้มีต้นทุนค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของประเทศ

เมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2556 ประธานคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force on Money Laundering – FATF) ได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมของไทย แจ้งว่าได้ถอดชื่อประเทศไทยออกจากประกาศสาธารณะของ FATF ที่เตือนให้ประเทศสมาชิกพิจารณาเพิ่มระดับความระมัดระวังในการเข้าทำธุรกรรมทางการเงินกับประเทศไทยแล้ว โดยระบุว่าประเทศไทยมีพัฒนาการที่ดีในการแก้ไขข้อบกพร่องเชิงยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering/ Counter Financing of Terrorism Strategy – AML/CFT) ทั้งนี้ การถอดชื่อประเทศไทยออกจากประกาศสาธารณะดังกล่าวสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2556 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2556 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2556<sup>22</sup>

แต่ปัจจุบันนี้ ตามรายงานการประเมินการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของประเทศไทย ณ วันเสร็จสิ้นการตรวจประเมินคือ วันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ.2559 ประเทศไทยยังมีข้อบกพร่องของการปฏิบัติตามมาตรการสากลดังกล่าวอยู่หลายประการ ยกตัวอย่างเช่น

รายงานประเมินข้อที่ 305. ในการรายงานการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลปี 2550 ผลการประเมินตามข้อแนะนำข้อที่ 12 เดิม ประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ไม่สอดคล้องเนื่องจากขาดข้อบังคับให้ DNFBPs (ผู้ประกอบวิชาชีพอื่นซึ่งมิใช่สถาบันการเงิน) ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย DNFBPs ไม่ต้องทำแผนป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนเงินแก่การก่อการร้าย และไม่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษกับความสัมพันธ์ทางธุรกิจและธุรกรรมกับประเทศที่ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติตามข้อแนะนำ FATF ซึ่งเป็นข้อกำหนดในข้อแนะนำเดิมข้อที่ 21 ต่อมามีการแก้ไข พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้ครอบคลุมมาตรการนี้บางส่วนและเพิ่มการครอบคลุมถึง DNFBPs อย่างไรก็ตาม นักบัญชี นักกฎหมาย ผู้รับรองลายมือ

<sup>22</sup> กระทรวงการต่างประเทศ. (2556). *ข่าวสารนิเทศ : FATF ถอดชื่อไทยออกจากประกาศสาธารณะเรื่องการฟอกเงินและการสนับสนุนการก่อการร้าย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.mfa.go.th/main/th/media-center/14/34910-FATF-ถอดชื่อไทยออกจากประกาศสาธารณะเรื่องการฟอกเงิน.html>. [2562, 9 พฤษภาคม].

ชื่อผู้ประกอบการวิชาชีพทางกฎหมายอิสระอื่น ๆ ผู้ให้บริการทรัสต์ และบริษัทยังไม่อยู่ใต้ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน<sup>23</sup> เป็นต้น ทั้งนี้จากรายงานการประเมินนี้ประเทศไทยถูกประเมินว่ายังมีข้อบกพร่องตามข้อแนะนำที่ 23 ซึ่งเป็นข้อแนะนำเกี่ยวกับการกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพอื่นซึ่งมิใช่สถาบันการเงิน (DNFBPs) มีหน้าที่รายงานธุรกรรม

### 2.1.6 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต้นแบบกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และอนุสัญญาระหว่างประเทศ

เมื่อการฟอกเงินเป็นปัญหาสำคัญที่นานาประเทศตระหนักถึงแล้ว นอกจากจะมีการตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน หรือ FATF ขึ้นมาเพื่อจัดการดูแลเกี่ยวกับปัญหาการฟอกเงินแล้ว องค์กรสหประชาชาติโดยสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UN Office on Drugs Crime : UNODC) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) ยังได้ร่วมกันจัดทำต้นแบบกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Model Law on Money Laundering and Financing of Terrorism) นอกจากนี้ยังมีอนุสัญญาระหว่างประเทศที่มิใช่ขบการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่สำคัญ คือ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ.2003 (United Nations Convention Against Corruption 2003) และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรค.ศ.2000 (United Nations Convention Against Transnational Organized Crime 2000) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ต้นแบบกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Model Law on Money Laundering and Financing of Terrorism) เป็นกลุ่มของมาตรการทางกฎหมายที่แต่ละประเทศควรนำไปประยุกต์ใช้กับกฎหมายภายในของตนเพื่อป้องกันและตรวจจับการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการกับอาชญากรรมดังกล่าวด้วย ต้นแบบกฎหมายดังกล่าว กำหนดมาตรการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหน้าที่ในการ

<sup>23</sup> สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (2560). *มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รายงานการประเมินประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. หน้า 233.

รายงานกิจกรรมที่น่าสงสัย (Obligation to Report Suspicious Activities)<sup>24</sup> สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพที่สงสัยเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินว่ามีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการก่ออาชญากรรม หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายโดยต้องจัดทำรายงานธุรกรรมดังกล่าวต่อหน่วยข่าวกรองทางการเงิน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าว คือ

สถาบันการเงิน ธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นที่มีใช้สถาบันการเงิน  
 ทนายความ โนตารี และผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายอิสระอื่น ๆ  
 ผู้ตรวจสอบบัญชี นักบัญชี และที่ปรึกษาด้านภาษี  
 ผู้ค้าโลหะและหินที่มีมูลค่าสูง  
 นายหน้าค้าอสังหาริมทรัพย์

2) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ.2003 (United Nations Convention Against Corruption 2003) เป็นอนุสัญญาที่ได้รับมติเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่สมัชชาสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ซึ่งมีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน<sup>25</sup>ที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.1) รัฐภาคีต้องพิจารณาดำเนินมาตรการที่เป็นไปได้ในการสืบหาและกำกับดูแลการเคลื่อนย้ายพรมแดนของเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือได้บางลักษณะภายใต้การพิทักษ์ความปลอดภัยเพื่อป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสมและโดยปราศจากการขัดขวางในทางใด ๆ ต่อการเคลื่อนย้ายทุนที่ชอบด้วยกฎหมายมาตรฐานเช่นว่านั้นอาจรวมถึงข้อกำหนดให้บุคคลและองค์กรธุรกิจ รายงานการโอนเงินพรมแดนซึ่งเงินสดที่เป็นจำนวนสำคัญ หรือตราสารเปลี่ยนมือได้บางลักษณะ

2.2) รัฐภาคีต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสม และเป็นไปได้ในการกำหนดให้สถาบันการเงิน รวมทั้งผู้ส่งเงินดำเนินการดังนี้

ระบุไว้ด้วยซึ่งข้อมูลที่ต้องแม่นยำและมีความสำคัญเกี่ยวกับผู้โอนในระบบการโอนเงิน และการส่งข้อความที่เกี่ยวข้องทางอิเล็กทรอนิกส์

การเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารเช่นว่าตลอดวงจรการจ่ายเงิน

เพิ่มการตรวจสอบในการโอนเงินซึ่งไม่มีข้อมูลข่าวสารที่สมบูรณ์เกี่ยวกับผู้โอน

<sup>24</sup> Model Legislation on Money Laundering and Financing of Terrorism. Chapter II – Reporting of Suspicious. Article 3.2.1 Obligation to Report Suspicious Activities.

<sup>25</sup> คณะกรรมการพิจารณาพันธกรณีตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ.2003. (มปป.). *คำแปลอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ.2003*. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม. หน้า 12-13.

3) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 (United Nations Convention Against Transnational Organized Crime 2000) เป็นอนุสัญญาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือที่จะป้องกันและต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ โดยอนุสัญญาดังกล่าวนี้ได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ดังนี้

การกำหนดให้การฟอกเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมเป็นความผิดทางอาญา (Criminalization of Laundering of Proceeds of Crime)<sup>26</sup>

1. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับเอามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่นเท่าที่จำเป็นตามหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในของตน เพื่อกำหนดให้การกระทำต่อไปนี้เป็นความผิดทางอาญาเมื่อกระทำโดยเจตนา

(a)(1) การเปลี่ยนแปลงสภาพ หรือการ โอนทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินเช่นนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการก่ออาชญากรรม เพื่อความมุ่งประสงค์ในการปกปิดหรืออำพรางแหล่งกำเนิดซึ่งผิดกฎหมายของทรัพย์สิน หรือเพื่อช่วยบุคคลใด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานเพื่อหลบเลี่ยงผลตามกฎหมายอันเกิดจากการกระทำของตน

(2) การปกปิดหรืออำพรางลักษณะอันแท้จริง แหล่งที่มา สถานที่ตั้ง การจำหน่าย การเคลื่อนย้ายกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน หรือสิทธิที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำอาชญากรรม

(b) นอกจากนี้ ยังให้รวมถึงการกระทำความผิดต่อไปนี้ ภายใต้แนวคิดพื้นฐานของระบบกฎหมายของรัฐภาคีนั้น

(1) การได้มา การครอบครอง หรือการใช้ทรัพย์สิน โดยในขณะที่รับทรัพย์สินนั้น รู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำอาชญากรรม

(2) การมีส่วนร่วม การมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือการสมคบกันกระทำ พยายามกระทำและช่วยเหลือ ยุบง สนับสนุน ให้ความสะดวกและให้คำปรึกษาแนะนำในการกระทำความผิดใด ๆ ที่กำหนดไว้ตามข้อนี้

2. รัฐภาคีแต่ละรัฐควรดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดการนำไปปฏิบัติ หรือบังคับใช้ดังต่อไปนี้

(a) รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องพยายามใช้บังคับวรรคหนึ่ง ของข้อนี้กับกลุ่มความผิดมูลฐานโดยกว้างที่สุด

<sup>26</sup> United Nations Convention Against Transnational Organized Crime 2000, Article 6. Criminalization of the laundering of proceeds of crime.

(b) รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องรวมความร้ายแรงทั้งหมดและความผิดตามที่กำหนดไว้ได้แก่การมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร การฉ้อราษฎร์บังหลวง และการขัดขวางความยุติธรรม ให้เป็นความผิดมูลฐานด้วยในกรณีที่ถูกกฎหมายของรัฐภาคีกำหนดรายชื่อฐานความผิดของความผิดมูลฐานที่เจาะจง รัฐภาคีเหล่านั้นจะต้องรวมกลุ่มความผิดทั้งหมดที่เกี่ยวกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรไว้ในรายชื่อฐานความผิดดังกล่าว

(c) ความผิดมูลฐานจะต้องรวมถึงความผิดที่กระทำทั้งในและนอกเขตอำนาจของรัฐภาคีนั้น อย่างไรก็ตาม ความผิดที่กระทำนอกเขตอำนาจของรัฐภาคีจะเป็นความผิดมูลฐานต่อเมื่อการกระทำที่เกี่ยวข้องเป็นความผิดอาญาภายใต้กฎหมายภายในของรัฐที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้นและจะเป็นความผิดอาญาภายใต้กฎหมายภายในของรัฐภาคีที่น่าชอบนำไปปฏิบัติ หรือบังคับใช้หากการกระทำผิดดังกล่าวเกิดขึ้นในรัฐภาคีนั้น

(d) รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องจัดตั้งสำเนาด้วยบทกฎหมายของตน ซึ่งทำให้ข้อนี้มีผลบังคับใช้รวมทั้งสำเนาการแก้ไขใด ๆ ของกฎหมายที่เกิดขึ้นภายหลัง หรือคำอธิบายดังกล่าวแก่เลขานุการสหประชาชาติ

(e) หากถูกกำหนดโดยกฎหมายภายในขั้นพื้นฐานของรัฐภาคี กฎหมายภายในของรัฐภาคีนั้นอาจกำหนดว่าความผิดตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่งของข้อนี้ไม่ใช่บังคับแก่บุคคลผู้กระทำความผิดมูลฐาน

(f) ความรู้ เจตนา หรือความมุ่งประสงค์ ที่กำหนดไว้เป็นองค์ประกอบของความผิดตามที่ระบุในวรรคหนึ่งของข้อนี้ จะอนุมานได้จากพฤติการณ์ของข้อเท็จจริงที่เป็นภาวะวิสัย

มาตรการต่อต้านการฟอกเงิน (Measures to Combat Money-laundering)<sup>27</sup>

#### 1. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐ

(a) กำหนดระบบการควบคุมดูแลและกำกับดูแลภายในประเทศอย่างสมบูรณ์สำหรับธนาคารและสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร และในกรณีที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะที่อาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินภายในอำนาจหน้าที่ของตนเอง เพื่อป้องกันและตรวจจับการฟอกเงินทุกรูปแบบ ซึ่งระบบดังกล่าวต้องเน้นข้อกำหนดเรื่องการแสดงตนเองของลูกค้าการเก็บรักษาสันทนาการทางการเงิน และการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

(b) ให้ประกันว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ควบคุม บังคับใช้กฎหมาย และพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น ซึ่งมีหน้าที่ต่อต้านการฟอกเงิน (และในกรณีที่เหมาะสมตามกฎหมายภายในให้รวมถึง

<sup>27</sup> United Nations Convention Against Transnational Organized Crime 2000, Article 7. Measures to Combat Money-laundering.

เจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการ) มีความสามารถที่จะร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อสนเทศในระดับชาติและระหว่างประเทศภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายภายใน และเพื่อจุดมุ่งหมายดังกล่าวให้พิจารณาจัดตั้งหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางระดับชาติสำหรับการรวบรวมวิเคราะห์ และการเผยแพร่ข้อสนเทศเกี่ยวกับการกระทำที่อาจเป็นการฟอกเงิน

2. ให้รัฐภาคีพิจารณานำมาตรการที่เป็นไปได้มาปฏิบัติเพื่อตรวจจับและเฝ้าดูการเคลื่อนย้ายข้ามเขตแดนของตนซึ่งเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือได้ที่เหมาะสมภายใต้การป้องกัน เพื่อป้องกันการใช้ออสนเทศอย่างเหมาะสม และโดยไม่ขัดขวางในทางใดต่อการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ชอบด้วยกฎหมาย มาตรการเช่นว่าอาจรวมถึงข้อกำหนดที่ให้ลูกค้ารายบุคคลและหน่วยงานธุรกิจรายงานการโอนข้ามเขตแดนซึ่งเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือได้ที่เหมาะสมในปริมาณมาก

3. ในการกำหนดระบบการควบคุมและกำกับดูแลภายในประเทศภายใต้ข้อกำหนดนี้และโดยไม่กระทบต่อข้ออื่นใดของอนุสัญญาฉบับนี้ ขอให้รัฐภาคีนำการกระทำริเริ่มที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการฟอกเงินขององค์กรและภูมิภาค ระดับระหว่างภูมิภาค และองค์การพหุภาคีมาใช้เป็นแนวทาง

4. ให้รัฐภาคีพยายามพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับอนุภูมิภาค และระดับทวิภาคีระหว่างเจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการ พนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายและฝ่ายควบคุมดูแลเรื่องการเงินเพื่อที่จะต่อต้านการฟอกเงิน

## 2.2 ความเป็นมาและมาตรการที่สำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ก่อนที่ประเทศไทยจะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่กำหนดให้ความเกี่ยวกับการฟอกเงินเป็นความผิดในทางอาญา ทำให้การปราบปรามการฟอกเงินหรือการดำเนินการเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้ประกอบอาชญากรรมทำการฟอกไม่สามารถทำได้เท่าที่ควร พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงได้บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตัดวงจรหรือเงินสนับสนุนการประกอบอาชญากรรม เป็นการที่รัฐได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะจัดการปัญหาของการฟอกเงินที่เป็นปัญหาใหญ่ของสังคม

### 2.2.1 ความเป็นมาของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

เมื่อต้นทศวรรษที่ 1980 การฟอกเงินจากการประกอบอาชญากรรมค้ายาเสพติดได้เป็นที่แพร่หลายว่าเป็นแหล่งก่อให้เกิดรายได้อย่างมหาศาล เป็นเหตุให้รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ กังวลและเริ่มหามาตรการทางกฎหมายเพื่อจัดการ ขัดขวางไม่ให้ผู้ประกอบการอาชญากรรมสามารถนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติดหรือการประกอบอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ มาใช้ได้อย่างสะดวก ผลตอบแทนที่ได้จากการค้ายาเสพติดหรืออาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ ที่มีจำนวนมหาศาลเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้กระบวนการฟอกเงินเติบโตอย่างรวดเร็วและขยายวงกว้างออกไป ไม่ใช่แค่เพียงในอาณาเขตของประเทศใดประเทศหนึ่ง อารยประเทศจึงร่วมกันที่จะจัดการกับปัญหาดังกล่าวนี้

เมื่อปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมยาเสพติดและการฟอกเงินเป็นปัญหาที่อารยประเทศทั่วโลกตระหนักองค์กรสหประชาชาติจึงได้มีการประกาศใช้อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotics and Psychotropic Substances, 1988) กำหนดให้ประเทศที่ต้องการจะเข้าเป็นสมาชิกต้องมีมาตรการในการจัดการกับการค้ายาเสพติด ซึ่งรวมทั้งบังคับให้มีกฎหมายเฉพาะ กำหนดให้การเปลี่ยนแปลงสภาพของทรัพย์สินที่มีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเป็นความผิดอาชญาฐานฟอกเงิน ซึ่งมีโทษจำคุกและโทษปรับ ส่วนทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรมที่ได้แปรเปลี่ยนสภาพมาแล้วจะถูกริบให้ตกเป็นของแผ่นดิน อันเป็นการทำลายต้นทุนในการประกอบอาชญากรรม ตัดแรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรมและเป็นการทำลายอิทธิพลทางการเงินหรือเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรมอีกทางหนึ่งด้วย<sup>28</sup> ประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศสมาชิกของสหประชาชาติและยังเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotics and Psychotropic Substances, 1988) ประเทศไทยจึงต้องมีการพัฒนากฎหมายให้สามารถดำเนินการเอาผิดและลงโทษกับผู้ฟอกเงิน เพื่อให้เป็นไปตามหลักสากล สามารถร่วมมือและประสานงานกับนานาประเทศ และสามารถจัดการกับผู้ประกอบอาชญากรรมได้ทั้งทางอาญาและในทางทรัพย์สิน ซึ่งจะช่วยให้กำจัดวงจรการฟอกเงินให้สิ้นไป นอกจากนี้อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยที่สร้างความเสียหายเป็นอย่างมากแก่ประเทศคือ “อาชญากรรมยาเสพติด” และ “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” เป็นเหตุให้ประชาคมโลกแสดงการประท้วงหรือตอบโต้ทางการทูต

<sup>28</sup> วีระพงษ์ บุญโยภาส. (2542). *รวมบทความและสารานุกรมเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน*. กรุงเทพฯ: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรื. หน้า 30-34.



ต่อประเทศไทยหลายครั้ง ประกอบกับการประกอบอาชญากรรมที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมที่ต้องดำเนินการทางกฎหมาย อีกทั้งอาชญากรรมที่ผู้กระทำผิดได้ก่อขึ้นนั้น ได้สร้างความเสียหายแก่นุชชชาติมากขึ้นเรื่อย ๆ อย่างมหาศาล ดังนั้นเป้าหมายที่จะดำเนินการปราบปรามต้องอาศัยทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านบุคคล ขบวนการ และเงินได้

หน่วยงานหลักในการพิจารณาเกี่ยวกับอนุสัญญาเวียนนา คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีพันธกิจในการให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาเวียนนา จึงได้มีมติแต่งตั้งอนุกรรมการยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน<sup>29</sup> ในการยกร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยได้ทำการศึกษาวิจัยกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศอื่น ๆ เพื่อนำมาปรับใช้กับประเทศไทย โดยยึดถือตามกฎหมายแม่แบบของสหประชาชาติเกี่ยวกับการฟอกเงินที่ได้มาจากอาชญากรรมยาเสพติด (Model Law on Money Laundering, Confiscation and International Cooperation in Relation to Drugs) และข้อแนะนำ 40 ประการ (Forty Recommendations) ของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน Financial Action Task Force : FATF เป็นหลัก<sup>30</sup> โดยที่กฎหมายดังกล่าวจะเป็นมาตรการเสริมจากพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ทำให้สามารถจัดการกับผู้กระทำความผิด และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ควบคู่กันไป อันเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ใช้รูปแบบการฟอกเงินให้หมดไป

ก่อนนี้ร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยใช้ชื่อว่า “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด” ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2538 ผ่านขั้นตอนกระบวนการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและคณะรัฐมนตรีเข้าสู่สภาเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.2540 และรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบกับร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวเมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ.2542 โดยใช้ระยะเวลาในการพิจารณาประมาณ 7 เดือน หลังจากนั้นนายกรัฐมนตรีก็นำร่างกฎหมายดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และได้นำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 116 ตอน 29

<sup>29</sup> อรรถณพ ลิขิตจิตตะ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 10. หน้า 12-13.

<sup>30</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 25-27.

ก เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ.2542 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2542 เป็นต้นไป<sup>31</sup> โดยถือเป็นก้าวแรกของประเทศไทยที่ได้กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดในทางอาญา เพื่อที่จะนำกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่มีผลบังคับใช้ในประเศมาปรับใช้กับการฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ทั้งสิ้นจำนวน 7 มูลฐานความผิด และต่อมา ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ดังกล่าวหลายครั้ง โดยออกเป็นพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2546 พ.ศ.2546 และออกเป็นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีก 4 ฉบับดังนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่2) พ.ศ. 2551, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่3) พ.ศ.2552, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่4) พ.ศ.2556 และ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่5) พ.ศ.2558 โดยปัจจุบันตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่5) พ.ศ.2558 และตามกฎหมายอื่น ๆ ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ ดังนี้

1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2) ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่ออนาจาร หรือโดยทุจริต ชื่อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากนั้น หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไป เพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

4) ความผิดเกี่ยวกับการชักยอกหรือนื้อ โกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริต ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่ง

<sup>31</sup> อรรถณพ ลิขิตจิตถะ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 11. หน้า 57-58.

กระทำโดย กรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินการของสถาบันการเงินนั้น

5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอำนาจอัยย์ หรือช่องโหว่ตามประมวลกฎหมายอาญา

7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

10) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซื่อ รับจํานำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า

12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตั๋วตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

13) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า

15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมโดยการ ไล่ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน



ฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และยังช่วยลดภาวะของอัตราเงินเฟ้อลงได้ ตลอดจนการแข่งขันในภาคของการประกอบธุรกิจเป็นไปอย่างเสรี ป้องกันการกีดกันทางการค้าในภาคธุรกิจช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนในต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศไทย ทำให้เกิดการไหลเวียนทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้เมื่ออาชญากรรมลดลง ก็เป็นเหตุให้ภาระหรือค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาความปลอดภัยของประชาชนลดลง ส่วนผลกระทบในด้านเสียดังเศรษฐกิจ คือ ในระยะสั้นอาจจะส่งผลกระทบต่อทำให้ประมาณเงินไหลคเข้ามาเพื่ออาศัยประเทศไทยเป็นแหล่งฟอกเงินลดลง

ผลกระทบต่อรัฐ มีผลกระทบในด้านดีต่อรัฐ คือ ช่วยลดการงบประมาณของรัฐในระยะยาวในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม นอกจากนี้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการยึดหรือริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดส่วนผลกระทบในด้านเสียต่อรัฐ คือ รัฐมีภาระค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบข้อมูลและการฝึกอบรมบุคลากรในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งหน่วยงานที่กำกับดูแลกำกับดูแลตามกฎหมายดังกล่าวนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลกระทบต่อสถาบันการเงิน มีผลกระทบในด้านดีต่อสถาบันการเงินคือ การแข่งขันประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินเป็นไปอย่างเป็นธรรม ทั้งยังสร้างภาพลักษณ์ที่ดีสำหรับสถาบันการเงินที่จะไม่ถูกมองเป็นแหล่งที่สำคัญของการฟอกเงิน ส่วนผลกระทบในด้านเสียต่อสถาบันการเงินคือเพิ่มภาระในด้านค่าใช้จ่ายแก่สถาบันการเงิน เนื่องจากต้องจัดทำรายงานธุรกรรม จัดเก็บข้อมูลลูกค้า ฝึกอบรมบุคลากร และในการปฏิบัติงานของสถาบันการเงินต้องใช้ระยะเวลาเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีขั้นตอนที่ต้องรายงานธุรกรรมซึ่งอาจลดปริมาณในการทำธุรกรรมลง เนื่องจากการทำธุรกรรมมีขั้นตอนที่เพิ่มขึ้นเป็นผลให้สถาบันการเงินมีรายได้ลดลง

ผลกระทบด้านสังคม ผลกระทบด้านดีต่อสังคม คือ ประเทศมีความมั่นคง เนื่องจากอาชญากรรมที่เกี่ยวกับความผิดมูลฐานลดลง ประชาชนได้รับความคุ้มครองในด้านความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และเสรีภาพมากยิ่งขึ้น และประชาชนรู้สึกต่อต้านการฟอกเงินและมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้นานาชาติให้การยอมรับประเทศไทยมากขึ้น เมื่อมีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างจริงจัง ส่วนผลกระทบด้านเสียต่อสังคมคือ ดังต่อไปนี้ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานบางประการที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ นอกจากนี้เมื่อมีการใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กลุ่มบุคคลหรือบุคคลบางกลุ่มอาจต่อต้านโดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกระทำความผิดหรืออาศัยช่องว่างของกฎหมาย

ผลกระทบด้านการเมือง ผลกระทบด้านดีต่อการเมือง คือ สามารถปราบปรามการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติดมิชอบในส่วนราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ช่วยให้รัฐบาลมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ลดการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดกฎหมายไปใช้ในการดำเนินการทางการเมือง ทำให้การแข่งขันทางการเมืองเป็นธรรมขึ้นทำให้การเมืองของประเทศมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น นำไปสู่ความเชื่อมั่นต่อระบบทางการเมืองของประเทศมากขึ้น ส่วนผลกระทบด้านเสียต่อการเมือง คือ หากเจ้าพนักงานให้อำนาจไปในทางที่มีชอบจะทำให้ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรม ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเชื่อมั่นต่อรัฐบาลซึ่งอาจกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองต่อไปได้

ผลกระทบด้านกฎหมาย ผลกระทบด้านดีทางกฎหมาย คือ สามารถใช้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำบทบัญญัติในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปใช้บังคับกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในกฎหมายอื่นได้ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับความผิดมูลฐานนอกจากนี้เจ้าพนักงานตามกฎหมายสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายได้รวดเร็วขึ้น ส่วนผลกระทบด้านเสียทางกฎหมาย คือ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน อาจเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน การบังคับใช้กฎหมายอาจถูกลดประสิทธิภาพ ทั้งยังเพิ่มภาระให้แก่ผู้บริสุทธิ์ในการพิสูจน์ในกระบวนการตรวจสอบทรัพย์สิน เพราะกฎหมายผลักภาระการพิสูจน์ไปยังผู้ถูกกล่าวหา ผู้บริสุทธิ์อาจไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร ประชาชนอาจได้รับความเสียหายจากการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในทางมิชอบ เนื่องจากกฎหมายได้ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่มาก และนอกจากนี้อาจเกิดความซ้ำซ้อนในการใช้กฎหมาย หากไม่มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ<sup>32</sup>

### 2.2.2 มาตรการกำหนดโทษในทางอาญา

กำหนดมาตรการในการลงโทษทางอาญาผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องระวางโทษไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือปรับ และไม่แต่เฉพาะผู้ฟอกเงินเท่านั้นที่ต้องรับโทษฐานฟอกเงิน อีกทั้งผู้พยายามฟอกเงิน แม้ความผิดจะไม่สำเร็จแต่ก็ต้องรับโทษเท่ากับฟอกเงินสำเร็จแล้ว รวมถึงการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องรับโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้ โดยนำ

<sup>32</sup> มีพาศน์ โปตระนันท์, ขงยุทธิ แสงรุ่งเรืองและประทีป อ่าววิจิตรกุล. (2536). “กฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินจะมีผลดีคุ้มกับผลเสียหรือไม่.” *ตุลพาท*, 40(6). หน้า 141-143.

ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory) และทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory) มาใช้<sup>33</sup>

### 2.2.2.1 การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา

โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิดฐานฟอกเงินไว้ คือ การโอน การรับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อน หรือ ปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่า ก่อน ขณะ หรือ หลังกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษ หรือ รับ โทษน้อยลง ในความผิดมูลฐาน หรือ การกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิด หรือ อำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การ โอน การ ได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือ ได้มา ครอบครอง หรือ ใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มาครอบครอง หรือ ใช้ทรัพย์สิน นั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด<sup>34</sup>

จากหลักการที่กำหนดให้ลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิด เป็นการกำหนดความผิดในทางอาญาเพื่อนำมาลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยเฉพาะเจาะจง คือ ผู้ที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับเงิน หรือทรัพย์สินใดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานตามกฎหมายนี้ โดยวิธีการ โอน เปลี่ยนแปลงสภาพไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ที่เป็นการปกปิด อำพรางแหล่งที่มาของเงิน หรือทรัพย์สินดังกล่าว โดยบดทวงโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 60 ได้กำหนดให้มิโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

### 2.2.2.2 การกำหนดมาตรการลงโทษผู้สนับสนุน หรือผู้ให้ความช่วยเหลือผู้พยายามกระทำความผิด หรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้ผู้ที่กระทำการดังต่อไปนี้ ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ กล่าวคือ

1) การสนับสนุนการกระทำความผิด หรือ ช่วยเหลือ ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินไม่ว่าก่อน หรือขณะกระทำความผิด<sup>35</sup>

<sup>33</sup> บุตรี โรจนบุรานนท์. (2558). *การกำหนดความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 82.

<sup>34</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 5.

<sup>35</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 7 (1).

2) การจัดหาหรือให้เงิน หรือ ทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือ กระทบการใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินหลบหนี หรือ เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิด ฐานฟอกเงินถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด<sup>36</sup>

3) พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน<sup>37</sup>

4) การสมคบกันโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอก เงินและมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกัน<sup>38</sup>

มาตรการในทางอาญาดังกล่าวข้างต้นนี้ถูกกำหนดขึ้น เนื่องจากการกระทำ ความผิดฐานฟอกเงินนั้น มักทำในรูปแบบเป็นขบวนการมีบุคคลหลายคนเข้ามาเกี่ยวข้องกับ กระบวนการฟอกเงิน เพราะการฟอกเงินนั้นมีขั้นตอน รูปแบบ วิธีดำเนินการที่ซับซ้อน ก็เพื่อจะ หลีกเลี่ยงจากการถูกตรวจสอบและจับกุมจากเจ้าหน้าที่รัฐ ต้องกระทำความผิดโดยแบ่งหน้าที่กันทำ ในระหว่างผู้รับประโยชน์ด้วยกัน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงได้กำหนดบทลงโทษผู้ร่วมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ เช่นเดียวกันกับตัวการที่กระทำความผิด ซึ่งถือว่าเป็นบทลงโทษที่หนัก เนื่องจากหากเปรียบเทียบกับ การสนับสนุนการกระทำความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 86 ซึ่งได้รับโทษเพียง สองในสามส่วนของบทลงโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนนั้น หรือการพยายาม กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 80 ผู้กระทำความผิดได้รับโทษเพียงสองในสาม ส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ หรือในกรณีที่มีความผิดเกิดขึ้น โดยการ กระทำของบุคคลสองคนขึ้นไปร่วมกันกระทำความผิดโดยแบ่งหน้าที่กันทำ ผู้ที่ได้ร่วมกระทำ ความผิดด้วยกันนั้นก็ต้องรับ โทษตามกฎหมายที่ได้กำหนดไว้สำหรับความผิดดังกล่าวในฐานะ ตัวการตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83

2.2.2.3 การกำหนดให้มีมาตรการลงโทษที่หนักขึ้นสำหรับผู้ที่กระทำความผิดที่ เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน<sup>39</sup>

หากผู้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้เข้าเป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง เป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็น ผู้สมคบในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวาง

<sup>36</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 7 (2).

<sup>37</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 8.

<sup>38</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 9.

<sup>39</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 11.



โทษเป็นสามเท่าของโทษที่ได้กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีอำนาจหรือมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานต่าง ๆ ที่สามารถช่วยเหลือหรือเอื้อประโยชน์ในการฟอกเงิน จึงทำให้สามารถใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนเองเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินได้สำเร็จหรือแสวงหาประโยชน์จากการฟอกเงินได้โดยสะดวก โดยบุคคลดังที่ได้กล่าวมานี้หมายถึงกรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่

### 2.2.3 มาตรการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน

ในปัจจุบันนี้การประกอบอาชญากรรม มีรูปแบบที่ซับซ้อน เชื่อมโยงกันกระทำความผิดอย่างเป็นเครือข่าย หากแต่การสืบสวนติดตามหาพยานหลักฐานเพื่อจับกุมผู้ประกอบอาชญากรรม นอกจากนั้นผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบอาชญากรรมจะได้รับจากการกระทำความผิดเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการประกอบอาชญากรรม กล่าวคือ ผลประโยชน์ที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมในลักษณะขององค์กรอาชญากรรมจะมีจำนวนมหาศาลและเหล่าผู้ประกอบอาชญากรรมมักนำผลประโยชน์หรือเงินดังกล่าวเพื่อมาเป็นทุนหล่อเลี้ยงขององค์กรอาชญากรรมในการสนับสนุนการกระทำความผิดต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

โดยมาตรการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นมาตรการที่สำคัญที่มีเพื่อใช้ในการตัดวงจรทางการเงินของผู้ประกอบอาชญากรรม ถือเป็นหัวใจสำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งมาตรการริบทรัพย์สินมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญสองประการด้วยกันคือ

ประการแรก เพื่อเป็นการริบทรัพย์สินที่ผู้ประกอบอาชญากรรมไม่ควรได้รับ เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวนี้เป็นทรัพย์สินที่ได้รับมาจากการประกอบอาชญากรรม

ประการที่สอง เพื่อมุ่งต่อการตัดวงจรทางการเงินขององค์กรอาชญากรรม กล่าวคือทรัพย์สินทั้งหลายขององค์กรอาชญากรรม โดยส่วนมากจะถูกนำมาเป็นต้นทุนในการประกอบอาชญากรรมในครั้งถัดไป เพราะฉะนั้นหากแหล่งเงินดังกล่าวขององค์กรอาชญากรรมถูกทำลายไปโดยมาตรการดังกล่าวนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อไปยังความพร้อมความสามารถในการประกอบอาชญากรรมขององค์กรอาชญากรรมที่ต้องเสื่อมถอยน้อยลงไปด้วย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้ขยายหลักเกณฑ์ของมาตรการเกี่ยวกับทรัพย์สินให้มีขอบเขตกว้างมากยิ่งขึ้นกว่ากฎหมายอาญาที่มีอยู่ โดยกำหนดให้มีผลกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายได้ทั้งหมด แม้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะมีการแปรสภาพโดยการจำหน่าย จ่าย โอน เปลี่ยนมือไปแล้วก็ครั้งก็ตาม

โดยมาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ แตกต่างไปจากการริบทรัพย์สินในประมวลกฎหมายอาญา มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ ได้หยิบเอามาตรการการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil Forfeiture) ไปใช้ควบคู่กับมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ต้องถูกริบทรัพย์สินทางอาญาตามกฎหมายอื่น ๆ ได้ ทำให้การบังคับเอาทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โดยทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่สามารถริบได้ตามพระราชบัญญัตินี้ คือ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำ ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 โดยทรัพย์สินทั้งหลายที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานนั้น ต้องถูกดำเนินการริบทรัพย์สินตามกฎหมายดังกล่าวมานี้ทั้งหมด<sup>40</sup>

ทั้งนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับมาตรการริบทรัพย์สินดังนี้ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 40-41/2546 ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2546 โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ในการวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 หมวด 6 มาตรา 42 ถึง มาตรา 59 ที่เป็นมาตรการเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 32 และ 48 (ในขณะนั้น) ในเรื่องของหลักห้ามใช้กฎหมายย้อนหลังกับบุคคลใดในทางอาญา และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาตรา 59 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจศาลในการวินิจฉัยคดี ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญมาตรา 235 (ในขณะนั้น)<sup>41</sup>

มาตรการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นี้ ถือเป็นหัวใจสำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อนำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของบรรดาผู้ประกอบการที่สามารถตัดวงจรทางการเงินหรือทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการได้ เพื่อไม่ให้ผู้ประกอบการนำเงินหรือทรัพย์สินมาเข้าสู่กระบวนการฟอกเงิน และนำมาเป็นต้นทุนในการก่ออาชญากรรมอื่น ๆ อีกได้

<sup>40</sup> อภินพ สุจิตัญญุ. (2550). *การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการระดมหรือขายโดยมิชอบตามกฎหมายว่าด้วยการขายตรงและตลาดแบบตรงเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. วิทยานพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 99.

<sup>41</sup> ศาลรัฐธรรมนูญ, *คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 40-41/2546*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

[http://www.constitutionalcourt.or.th/occ\\_web/download/article/file\\_import/center40-41\\_46.pdf](http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/download/article/file_import/center40-41_46.pdf). [2562, 30 เมษายน].

#### 2.2.4 ขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

เมื่อตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการโอน จำนาย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน<sup>42</sup>

กรณีปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว<sup>43</sup>

เมื่อศาลรับคำร้องแล้ว ให้ศาลสั่งให้ปิดประกาศไว้ที่ศาลนั้น และประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอก่อนศาลมีคำสั่ง<sup>44</sup>

ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินอาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ<sup>45</sup>

แต่หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต<sup>46</sup>

เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการแล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

<sup>42</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 48 วรรคแรก.

<sup>43</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 49.

<sup>44</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 49 วรรค 5.

<sup>45</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 50.

<sup>46</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 51 วรรค 3.

### 2.2.5 กองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

กองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้ถูกบัญญัติเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 โดยเพิ่มเติมเป็น หมวด 6/1 มีสาระสำคัญ ดังนี้

การจัดตั้งกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยได้มีบทบัญญัติให้จัดตั้งกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังต่อไปนี้

สนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดี การตรวจค้น การยึดหรืออายัด การบริหารจัดการทรัพย์สิน การแจ้งเบาะแส การคุ้มครองพยาน หรือการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งการสนับสนุนหน่วยงานอื่น ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนในการดำเนินการนั้น

ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนเกี่ยวกับการเผยแพร่และการให้ข้อมูลข่าวสาร การประชุมหรือการจัดการศึกษาอบรมการร่วมมือทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ และการดำเนินการเพื่อสนับสนุนมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ดำเนินกิจการอื่นที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน<sup>47</sup>

ทรัพย์สินของกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกอบด้วยทรัพย์สินดังต่อไปนี้ ทรัพย์สินที่ให้นำส่งเข้ากองทุนเนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดิน , ทรัพย์สินที่เก็บรักษาซึ่งไม่มีการขอรับคืน, ทรัพย์สินที่มีผู้ให้, ทรัพย์สินที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐไทยหรือของต่างประเทศ รวมถึงผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น<sup>48</sup> ทั้งนี้ทรัพย์สินที่เป็นของกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามให้เป็นของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน<sup>49</sup>

<sup>47</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 59/1.

<sup>48</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 59/2.

<sup>49</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 59/3.

อำนาจหน้าที่ในการบริหาร การจัดการ การจัดหาผลประโยชน์ การจำหน่ายทรัพย์สินและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของกองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง<sup>50</sup>

ค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนอื่นใดซึ่งจำเป็นต้องจ่ายแก่หน่วยงานบุคคลภายนอกพนักงานเจ้าหน้าที่ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือหรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นให้จ่ายจากกองทุน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง<sup>51</sup>

## 2.3 มาตรการการรายงานธุรกรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เครื่องมือหนึ่งที่เจ้าหน้าที่นำมาใช้เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคือ “การรายงานธุรกรรม” เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการติดตามและดำเนินมาตรการรับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดต่อไป

### 2.3.1 แนวคิดความเป็นมาและความจำเป็นในการรายงานธุรกรรม

เมื่อผู้ประกอบการอาชญากรรมได้รับเงินหรือทรัพย์สินจากการประกอบอาชญากรรม ก็จะต้องนำเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวมาผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทางการเงินในไม่ช้าก็เร็ว โดยอาจจะใช้วิธีการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายผ่านหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน หรืออาจจะทำโดยผ่านทางรูปแบบของการแปรสภาพเป็นทรัพย์สินแล้วเก็บรักษาไว้เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องกฎหมาย ซึ่งวิธีการที่เหล่าอาชญากรใช้กันเป็นที่แพร่หลาย คือ การฟอกเงินผ่านสถาบันการเงิน จึงเกิดเป็นแนวคิดที่สำคัญในเรื่องของการจัดการกับอาชญากรรม การฟอกเงิน โดยรัฐมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องกำหนดมาตรการขึ้นมาโดยกำหนดให้ธนาคาร สถาบันการเงิน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้มีหน้าที่ในการช่วยเหลือสอดส่องและรายงานที่มาของเงินจำนวนมหาศาลที่เข้าสู่ระบบหมุนเวียนของธนาคารหรือสถาบันการเงิน<sup>52</sup> โดยคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน Financial Action Task Force : FATF ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มีภารกิจในการกำหนดนโยบายในด้านการต่อต้านการฟอกเงิน และ

<sup>50</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 59/5.

<sup>51</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 59/6.

<sup>52</sup> ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ์. (2537). “ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน.” *อุตสาหกรรม*, 41(4). หน้า 47.

ให้นานาประเทศพัฒนากฎหมายและกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการฟอกเงิน โดยออกข้อเสนอแนะ 40 (Forty Recommendations) เป็นการกำหนดมาตรการต้นแบบ ที่นานาประเทศควรนำไปปฏิบัติตาม เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะดังกล่าวของ FATF มีมาตรการหนึ่งที่สำคัญ คือ การกำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่สถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้แก่หน่วยข่าวกรองทางการเงินรับทราบ

โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ของประเทศไทยได้มีบทบัญญัติกำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินบางประเภท มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยคำว่า “ธุรกรรม” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 หมายความว่า “กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญาหรือการดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่นทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน” จะเห็นได้ว่าคำว่าธุรกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ มีความหมายกว้างเพื่อให้สามารถตีความได้ครอบคลุมกับการทำธุรกรรมทั้งหลาย โดยเฉพาะข้อความ “การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน” ในตอนท้าย โดยคำว่า “ธุรกรรม” ในพระราชบัญญัตินี้ อาจจะเปรียบเทียบกับคำว่า Financial Transaction ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา (Money Laundering Control Act of 1986 – MLCA) ซึ่งมีการร่างไว้อย่างไม่รัดกุมนัก และการตีความค่อนข้างกว้าง ครอบคลุมแทบจะทุกอย่างที่เป็น การจำหน่ายจ่ายโอน (Disposition) ซึ่งกระทำต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด<sup>53</sup>

ส่วน “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้แห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่อาจเกี่ยวข้องการกระทำความผิดมูลฐานหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง และให้หมายความรวมถึงการพยายามทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย

ทั้งนี้ในการกำหนดให้ต้องมีผู้ที่เกี่ยวข้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็เพื่อให้รัฐสามารถทราบถึงที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำ

<sup>53</sup> ทิวากร พนาวัลย์สมบัติ. (2547). *ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของกฎหมายฟอกเงิน*. งานเอกสารวิชาการหลักสูตร “ผู้พิพากษาศาลชั้น” รุ่นที่ 1 วิทยาลัยข้าราชการยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. หน้า 11.

ความผิดที่นำมาใช้ทำธุรกรรม ทำให้การสืบสวนและการติดตามการฟอกเงินเป็นไปอย่างครอบคลุมจากการทำธุรกรรมมีประสิทธิภาพ

ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดความเป็นมาและความจำเป็นในการรายงานธุรกรรม ก็เพื่อให้ปรากฏหลักฐานเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายหรือเส้นทางทางการเงินในการกระทำความผิดของผู้ประกอบอาชญากรรมเพื่อในการการติดตามและจับกุมเพื่อดำเนินคดีกับผู้ประกอบอาชญากรรมต่อไป

### 2.3.2 ผู้มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พ.ศ. 2542

ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของรัฐ ต้องอาศัยเครื่องมือในการปราบปรามผู้กระทำความผิดหรือองค์กรอาชญากรรม ซึ่งการรายงานธุรกรรมถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สำคัญที่ช่วยให้เจ้าหน้าที่ติดตามแหล่งที่มา เส้นทาง และกระบวนการแปรสภาพเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย อันจะนำไปสู่การติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินและใช้มาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542 จึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องมีหน้าที่รายงานธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนดต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยหน่วยงานหรือบุคคลที่มีหน้าที่ดังกล่าวมีดังนี้

#### 2.3.2.1 สถาบันการเงิน

สถาบันการเงินเป็นแหล่งที่สำคัญของการฟอกเงินที่ผู้ประกอบอาชญากรรมมักจะนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมาทำธุรกรรมต่อสถาบันการเงิน เพื่อแปรสภาพเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยพยายามนำเงินสกปรกมากลมกลืนกับเงินที่ถูกกฎหมาย ประกอบกับทั้งที่สถาบันการเงินเป็นภาคธุรกิจที่มีผลิตภัณฑ์และช่องทางการให้บริการทางการเงินที่เป็นนวัตกรรมใหม่อย่างหลากหลาย รวมทั้งมีสาขาอยู่เป็นจำนวนมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้กลายเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินของผู้กระทำความผิดได้มาก<sup>54</sup>

โดย “สถาบันการเงิน” นั้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 หมายความว่า<sup>55</sup>

<sup>54</sup> สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 11. หน้า 3.

<sup>55</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 3.

ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ตามกฎหมายว่าด้วย  
ธุรกิจสถาบันการเงิน และสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเฉพาะ

บริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

บริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัย  
ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

สหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เฉพาะสหกรณ์ที่มีทุนดำเนินการซึ่งมีมูลค่า  
หุ้นรวมตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไปและมีวัตถุประสงค์ดำเนินการเกี่ยวกับการรับฝากเงิน ใ้กู้ ให้  
สินเชื่อรับจ้างนองหรือรับจำนำทรัพย์สิน หรือจัดให้ได้มาซึ่งเงินและทรัพย์สินต่าง ๆ โดยวิธีใด ๆ

นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่ง  
มีดังต่อไปนี้<sup>56</sup>

นิติบุคคลเฉพาะกิจการตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการ  
เปลี่ยนแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์

นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยการชำระเงินต่างประเทศ  
ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

บรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน ตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทบริหาร  
สินทรัพย์สถาบันการเงิน

บริษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์

นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อ  
ขายล่วงหน้า

นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขาย  
สินค้าเกษตรล่วงหน้า

ผู้ประกอบการระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับตามกฎหมายว่าด้วยระบบการ  
ชำระเงิน

<sup>56</sup> กฎกระทรวง (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ลง  
วันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2543 , กฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2554) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและ  
ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2554 , กฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2554) ออกตาม  
ความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2554, กฎกระทรวง  
ฉบับที่ 15 (พ.ศ.2562) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ลงวันที่ 21  
มกราคม 2562.



ผู้ประกอบการธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงินแต่ไม่หมายความรวมถึงผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

ดังนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงต้องมีมาตรการให้สถาบันการเงินดังกล่าวข้างต้นนี้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมทางการเงินที่ได้ทำผ่านสถาบันการเงินดังกล่าวต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อนำข้อมูลมาตรวจสอบและติดตามร่องรอยการทำธุรกรรมทางการเงินของผู้กระทำความผิด โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมไว้ว่า<sup>57</sup> หากมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็น ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง, ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง, ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือ ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือไม่ก็ตาม

จำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีดังนี้

สถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำหรับธุรกรรมที่มีจำนวนเงินสดตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป เว้นแต่ธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งรวมถึงธุรกรรมที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้รายงานเมื่อมีจำนวนเงินสดตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไป<sup>58</sup>

สถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำหรับธุรกรรมที่มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป เว้นแต่ธุรกรรมที่เกี่ยวกับ

<sup>57</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 13.

<sup>58</sup> กฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2559. ข้อ 3 (1).

อสังหาริมทรัพย์ที่เป็นการ โอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้รายงานเมื่อมีมูลค่าทรัพย์สิน ตั้งแต่เจ็ดแสนบาทขึ้นไป<sup>59</sup>

สถาบันการเงินซึ่งเป็นนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัย ชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินต่อสำนักงาน เฉพาะธุรกรรมการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ให้รายงานเมื่อมีจำนวนเงินสดตั้งแต่ห้า แสนบาทขึ้นไป<sup>60</sup>

นอกจากนี้หากปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ใน การยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมสถาบันการเงินได้รายงานไปแล้ว ให้สถาบัน การเงินยังมีหน้าที่ต้องรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ โดยไม่ชักช้า

ดังนั้นหากมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการฝากเงิน ถอนเงิน โอนเงิน เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าธุรกรรมดังกล่าวนั้นมีการใช้เงินสดเกินกว่าจำนวนที่ได้กำหนดไว้ ในกฎกระทรวงหรือเป็นการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดใน กฎกระทรวง หรือกรณีมีการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมที่มีมูลค่าเท่าใดก็ ตาม สถาบันการเงินต้องทำการรายงานการทำธุรกรรมที่กล่าวมาข้างต้นต่อสำนักงานป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน

หากเกิดกรณีที่เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ในเบื้องต้นสถาบันการเงินอาจจะ มีข้อมูลไม่แน่ชัดว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย จึงไม่ได้ทำการรายงานธุรกรรม นั้น ๆ ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ แต่ต่อมาในภายหลังมีเหตุอันควรเชื่อ ได้ว่าธุรกรรมที่ได้กระทำไปแล้วนั้นเป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงาน ถือเป็นธุรกรรมที่มี เหตุอันควรสงสัยดังนี้สถาบันการเงินก็จะต้องรีบรายงานโดยไม่ชักช้า<sup>61</sup>

อย่างไรก็ดี เมื่อสถาบันการเงินได้รายงานการทำธุรกรรมไปแล้ว แต่ต่อมาปรากฏ ว่าข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ ในการยืนยันข้อเท็จจริง เช่น มีข้อมูลเพิ่มเติมว่าเป็น ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน สถาบันการเงินก็ต้องรีบรายงานยืนยัน โดยไม่ชักช้า และในทาง

<sup>59</sup> กฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2559. ข้อ 3 (2).

<sup>60</sup> กฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2559. ข้อ 4.

<sup>61</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 14.

ตรงกันข้าม หากมีข้อมูลเพิ่มเติมว่า มิได้เป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน สถาบันการเงินก็  
ต้องรับรายงานเพื่อยกเลิกข้อเท็จจริงที่ได้รับรายงานไปแล้วโดยไม่ชักช้าเช่นเดียวกัน<sup>62</sup>

### 2.3.2.2 สำนักงานที่ดิน

อสังหาริมทรัพย์ เป็นภาคธุรกิจประเภทหนึ่ง ที่อาชญากรมักจะใช้เป็นช่องทางใน  
การฟอกเงินเนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่มีราคาสูงและสามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ในการ โอนเปลี่ยนมือ  
ผู้ถือกรรมสิทธิ์เพื่ออำพรางปกปิดแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด<sup>63</sup>  
ดังนั้นเมื่ออาชญากรจะทำการฟอกเงินผ่านช่องทางธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จึงต้องดำเนินการขอด  
ทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว ต่อหน่วยงานราชการ และหน่วยงาน  
ราชการดังกล่าว คือ สำนักงานดิน ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดิน  
จังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา สำนักงานที่ดินอำเภอ ทั้งนี้สำนักงานที่ดิน จึงเป็นอีกหน่วยงานหนึ่ง  
ที่ถูกใช้เป็นแหล่งฟอกเงิน โดยการนำเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมมาเปลี่ยนสภาพเป็น  
ที่ดินหรือ อสังหาริมทรัพย์<sup>64</sup>

ดังนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์  
ให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา สำนักงานที่ดิน  
อำเภอ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปราม  
การฟอกเงิน<sup>65</sup> เมื่อปรากฏว่ามีการขอดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่  
สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและมีลักษณะดังต่อไปนี้

เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่ 2,000,000 บาท<sup>66</sup> หรือ กว่านั้นขึ้นไป  
หรือ เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและ  
นิติกรรมมีมูลค่าตั้งแต่ 5,000,000 บาท<sup>67</sup> หรือ กว่านั้นขึ้นไป ยกเว้นเป็นการ โอนในทางมรดกให้แก่  
ทายาทโดยธรรม

<sup>62</sup> สีนหาท ประชวรร์ตน์. อ่างแล้วเชิงอรรดที่ 2. หน้า 122-123.

<sup>63</sup> สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. อ่างแล้วเชิงอรรดที่ 12. หน้า 3.

<sup>64</sup> สีนหาท ประชวรร์ตน์. อ่างแล้วเชิงอรรดที่ 2. หน้า 123.

<sup>65</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 15.

<sup>66</sup> กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.  
2542. ข้อ.1(1).

<sup>67</sup> กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.  
2542. ข้อ.1(2).

นอกจากนี้เมื่อมีการทำธุรกรรมเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย สำนักงานที่ดิน กรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา สำนักงานที่ดินอำเภอ ยังมีหน้าที่ต้อง รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วยเช่นกัน

2.3.2.3 ผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงิน ตามมาตรา 16 พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

นอกจากสถาบันการเงิน และสำนักงานที่ดินแล้ว ผู้กระทำความผิดยังหาช่องทาง ในธุรกิจอื่น ๆ นอกจากสถาบันการเงินเพื่อเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายใน การแปรสภาพเงินที่ผิดกฎหมายให้กลายเป็นเงินถูกกฎหมาย ผู้ประกอบอาชญากรรมจึงต้องหา ช่องทางในการฟอกเงินเพื่อที่จะหลบเลี่ยงการถูกติดตามจากสำนักงานป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน โดยใช้วิธีการฟอกเงินผ่านธุรกิจอื่น ๆ ดังนี้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงต้องมีบทบัญญัติกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพอื่นนอกจากสถาบันการเงิน บางประเภทเป็นผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือการทำธุรกรรมที่มีเหตุ อันควรสงสัย จำนวน 10 ประเภท ดังนี้<sup>68</sup>

1) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ การให้คำแนะนำ หรือการเป็นที่ปรึกษา ในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ที่มีใช้สถาบันการเงิน

2) ผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ

3) ผู้ประกอบอาชีพค้าหรือให้เช่าซื้อรถยนต์

4) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายอสังหาริมทรัพย์

5) ผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาด และค้าของเก่า

6) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบ ธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

<sup>68</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 16.

7) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

8) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

9) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

10) ผู้ประกอบอาชีพที่ดำเนินธุรกิจทางการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่มีใช้สถาบันการเงิน ซึ่งปรากฏผลจากการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่มีความเสี่ยงที่อาจถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จำนวนเงินสดในการทำธุรกรรมที่ผู้ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่สถาบันการเงินต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีดังนี้

ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ การให้คำแนะนำ หรือการเป็นที่ปรึกษาในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่มีใช้สถาบันการเงิน, ผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ, ผู้ประกอบอาชีพค้าหรือให้เช่าซื้อรถยนต์, ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายอสังหาริมทรัพย์, ผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่า ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า, ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเมื่อมีการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่ 2,000,000 บาท ขึ้นไป<sup>69</sup>

ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อ

<sup>69</sup> กฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดซึ่งผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2554. ข้อ 2 (1).

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเมื่อมีการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่ 500,000 บาท ขึ้นไป<sup>70</sup>

ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน, ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์, ผู้ประกอบการอาชีพที่ดำเนินธุรกิจทางการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่มีใช้สถาบันการเงิน ซึ่งปรากฏผลจากการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายว่ามีความเสี่ยงที่อาจถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเมื่อมีการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่ 100,000 บาท ขึ้นไป<sup>71</sup>

ผู้ประกอบการอาชีพทั้ง 10 ประเภท ดังกล่าวนี้ เป็นอาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับการเงินที่ต้องใช้เงินหมุนเวียนในการประกอบอาชีพจำนวนมาก จึงตกเป็นเป้าหมายของผู้ประกอบอาชญากรรมที่จะใช้กลุ่มอาชีพดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน เพื่อแปรสภาพเป็นทรัพย์สินอื่น เพื่อปกปิดแหล่งที่มาของเงิน ดังนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงต้องมีบทบัญญัติกำหนดให้กลุ่มอาชีพดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หากมีการทำธุรกรรมที่กฎหมายดังกล่าวนี้กำหนดไว้

นอกจากนี้หากปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ผู้ประกอบการอาชีพทั้ง 10 ประเภท ดังกล่าวนี้ได้รายงานไปแล้ว ให้ผู้ประกอบการอาชีพทั้ง 10 ประเภท ดังกล่าวนี้ ยังมีหน้าที่ต้องรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบโดยไม่ชักช้า<sup>72</sup>

หากเกิดกรณีที่เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ในเบื้องต้นผู้ประกอบการอาชีพทั้ง 10 ประเภท ดังกล่าวนี้ อาจจะมีข้อมูลไม่แน่ชัดว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย จึงไม่ได้ทำการรายงานธุรกรรมนั้น ๆ ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ แต่ต่อมา

<sup>70</sup> กฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดซึ่งผู้ประกอบการอาชีพตามมาตรา 16 ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2554. ข้อ 2 (2).

<sup>71</sup> กฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดซึ่งผู้ประกอบการอาชีพตามมาตรา 16 ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2554. ข้อ 2 (3) , (4).

<sup>72</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 16 วรรค 1.

ในภายหลังมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมที่ได้กระทำไปแล้วนั้นเป็นธุรกรรมที่ผู้ประกอบอาชีพทั้ง 10 ประเภท ต้องรายงาน ถือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยดังนี้ผู้ประกอบอาชีพทั้ง 10 ประเภท ดังกล่าวนี้อาจต้องรับรายงานโดยไม่ชักช้า เว้นแต่ผู้ประกอบอาชีพทั้ง 10 ประเภท ดังกล่าวนี้อาจเป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินเสียเอง<sup>73</sup>

### 2.3.3 หน้าที่อื่นของผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรายงานธุรกรรม

เพื่อให้การรายงานธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องกำหนดหน้าที่อื่นของผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการรายงานธุรกรรม ได้ดังนี้

1) หน้าที่ของผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนการทำธุรกรรมเป็นหลักการด้านการรู้จักตัวตนของลูกค้า ( Know Your Customer : KYC ) ทั้งนี้เป็นไปตาม ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ว่าให้ สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 มีหน้าที่ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรม ซึ่งสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ต้องกำหนดมาตรการเพื่อขจัดอุปสรรคในการแสดงตนของคณพิการหรือทพพลาด้วยแต่หากลูกค้าได้ทำการแสดงตนไว้ก่อนแล้วก็ยกเว้นไม่ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนการทำธุรกรรม<sup>74</sup> หน้าที่ในการจัดให้ลูกค้าทำการแสดงตนก่อนการทำธุรกรรมนั้นถือเป็นหน้าที่ที่สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ต้องทำการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายเพื่อให้รู้จักตัวตนของลูกค้า

2) หน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เป็นหลักด้านการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ( Customer Due Diligence : CDD ) ซึ่งมีหลักเกณฑ์กำหนดให้ สถาบันการเงิน ,ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ การให้คำแนะนำ หรือการเป็นที่ปรึกษาในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่มีใช้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ต้องกำหนดนโยบายการรับลูกค้า การบริหารความเสี่ยงที่อาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินของลูกค้า อีกทั้งยังต้องดำเนินการตรวจสอบเพื่อที่จะทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเมื่อเริ่มทำธุรกรรมครั้งแรก โดยต้องทำการตรวจสอบเป็นระยะจนกระทั่งสิ้นสุดการดำเนินการเมื่อมีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า อีกทั้งหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ยังกำหนดให้บังคับใช้กับผู้ประกอบอาชีพอื่นซึ่งมิใช่สถาบันการเงินตามมาตรา 16 (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) และ (10) โดยอนุโลมด้วย แต่ต้องไม่

<sup>73</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 16 วรรคท้าย.

<sup>74</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 20.

มีลักษณะเป็นการก่อความเดือดร้อนแก่ผู้ประกอบการอาชีพรายย่อยและประชาชนที่เกี่ยวข้องเกินสมควร และต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้น<sup>75</sup>

3) หน้าที่ของสถาบันการเงินในการบันทึกข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม เมื่อมีการทำธุรกรรม<sup>76</sup>

4) หน้าที่ในการเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนของลูกค้าก่อนทำธุรกรรมและหน้าที่เก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและการบันทึกข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม

โดยสถาบันการเงินมีหน้าที่ในการเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรม เป็นกำหนดห้าปี นับแต่วันที่มีการยุติความสัมพันธ์กับลูกค้าหรือปิดบัญชี<sup>77</sup> สถาบันการเงินมีหน้าที่ในการเก็บรักษารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมและการบันทึกข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามเป็นกำหนดห้าปีนับตั้งแต่ได้มีการทำธุรกรรมหรือบันทึกข้อเท็จจริงนั้น<sup>78</sup>

ผู้ประกอบการอาชีพอื่นที่มีใช้สถาบันการเงิน มีหน้าที่ในการเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรมเป็นกำหนดห้าปี นับตั้งแต่วันที่มีการยุติความสัมพันธ์กับลูกค้าด้วย<sup>79</sup>

5) หน้าที่สำหรับเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

สถาบันการเงินและผู้ประกอบการอาชีพอื่นซึ่งมิใช่สถาบันการเงิน มีหน้าที่ที่จะต้องเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เป็นกำหนดระยะเวลาสิบนับแต่วันที่มีการยุติความสัมพันธ์กับลูกค้าหรือปิดบัญชี แต่ก่อนพ้นกำหนดเวลาสิบปีดังกล่าว หากมีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ สำหรับลูกค้ารายใดให้เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแจ้ง

<sup>75</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 20/1.

<sup>76</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 21.

<sup>77</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 22 (1).

<sup>78</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 22 (2).

<sup>79</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 22 วรรคท้าย.



เป็นหนังสือให้ผู้มีหน้าที่รายงานดังกล่าวเก็บรักษารายละเอียดของลูกค้ายาวนั้นต่อไปอีกไม่เกินห้าปี นับแต่พ้นเวลาสิบปีก็ได้<sup>80</sup>

#### 2.3.4 บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม

หากผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย จะมีบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยมีบทกำหนดโทษดังต่อไปนี้

1) กำหนดโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง สำหรับการไม่ปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

กรณีสถาบันการเงินฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามในการรายงานธุรกรรมตามมาตรา 13 ไม่ว่าจะเกี่ยวกับการหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสด หน้าที่ในการรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน หน้าที่ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือหน้าที่ในการรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมเพิ่มเติม

กรณีสถาบันการเงินฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเกี่ยวกับหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมที่ปรากฏในภายหลังว่าเป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานตามมาตรา 14 หรือการรายงานธุรกรรมย้อนหลัง

กรณีผู้ประกอบการอาชีพอื่นนอกจากสถาบันการเงิน(ตามมาตรา 16) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเกี่ยวกับหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสด หน้าที่ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หน้าที่ในการรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมเพิ่มเติม หรือหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมย้อนหลังตามมาตรา 16

กรณีสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพอื่นนอกจากสถาบันการเงิน(ตามมาตรา 16) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนการทำธุรกรรมตามมาตรา 20

กรณีสถาบันการเงินกรณีสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพอื่นนอกจากสถาบันการเงิน(ตามมาตรา 16) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าตามมาตรา 20/1

กรณีสถาบันการเงินฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติเกี่ยวกับการบันทึกข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามมาตรา 21

กรณีสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพอื่นนอกจากสถาบันการเงิน(ตามมาตรา 16) ฝ่าฝืนไม่รายงานว่าคุณไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าได้ตามมาตรา 21/2 วรรคหนึ่ง

<sup>80</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 22/1.

กรณีสถาบันการเงิน ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเกี่ยวกับการเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตน เกี่ยวกับการทำธุรกรรมและบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมสำหรับสถาบันการเงิน และผู้ประกอบการอาชีพอื่นนอกจากสถาบันการเงิน(ตามมาตรา 16) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเกี่ยวกับการเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตน ตามมาตรา 22

กรณีสถาบันการเงินกรณีสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพอื่นนอกจากสถาบันการเงิน (ตามมาตรา 16) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเกี่ยวกับการเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าตามมาตรา 22/1<sup>81</sup>

2) กำหนดโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพอื่นนอกจากสถาบันการเงิน(ตามมาตรา 16) ไม่ปฏิบัติตามเกี่ยวกับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการป้องกันแลปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ตามมาตรา 21/3<sup>82</sup>

3) กำหนดโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับการกระทำดังต่อไปนี้

กรณีสถาบันการเงินทำการรายงานหรือแจ้งเกี่ยวกับธุรกรรมตามมาตรา 13 ไม่ว่าจะเป็นการรายงานหรือแจ้งเกี่ยวกับธุรกรรมที่ใช้เงินสด ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือการรายงานหรือแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมเพิ่มเติม โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ

กรณีสถาบันการเงินทำการรายงานหรือแจ้งเกี่ยวกับธุรกรรมที่ปรากฏในภายหลังว่าเป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานตามมาตรา 14 หรือการรายงานธุรกรรมย้อนหลัง โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ

กรณีผู้ประกอบการอาชีพอื่นนอกจากสถาบันการเงิน(ตามมาตรา 16) ทำการรายงานหรือแจ้งเกี่ยวกับธุรกรรมที่ใช้เงินสด หรือรายงานหรือแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมเพิ่มเติม ตามมาตรา 16 โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ

กรณีสถาบันการเงินบันทึกข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบตามมาตรา 21<sup>83</sup>

<sup>81</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 62 วรรคแรก.

<sup>82</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 62 วรรคท้าย.

<sup>83</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 63.

## 2.4 มาตรการการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลกรณีเกิดความเสียหายจากการรายงานธุรกรรม

เมื่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และยังมีมาตรการเรียกให้บุคคลธรรมดาให้ข้อมูลต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อนำข้อมูลจากผู้ที่รายงานมาประกอบการดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย จึงทำให้เกิดภาระและหน้าที่กับบุคคลหรือหน่วยงานดังกล่าวที่ต้องมีหน้าที่ช่วยเหลือรัฐในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนั้นมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่งของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคือการคุ้มครองผู้รายงานธุรกรรมหรือผู้ให้ข้อมูล โดยได้มีมาตรการดังกล่าวกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ดังต่อไปนี้

### 2.4.1 การคุ้มครองผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดผู้ที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมไว้ 3 ประเภท คือ สถาบันการเงินตามมาตรา 13 สำนักงานที่ดินตามมาตรา 15 และผู้ประกอบการอาชีพอื่นนอกจากสถาบันการเงินตามมาตรา 16 โดยพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดมาตรการคุ้มครอง ผู้มีหน้าที่รายงานทั้ง 3 ประเภทไว้<sup>84</sup> ว่าหากผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวทำการรายงานธุรกรรมโดยสุจริต แม้ภายหลังต่อมาการรายงานธุรกรรมจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ๆ ผู้รายงานก็ไม่ต้องรับผิดชอบ ทั้งในทางแพ่ง ทางอาญา ทางวินัย หรือตามกฎหมายอื่นใด แต่ในทางกลับกันหาก แต่ถ้เป็นการรายงานไปโดยไม่สุจริตแล้วย่อมไม่ได้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อความคุ้มครองแก่ผู้รายงานที่กระทำการไปโดยสุจริต<sup>85</sup> จะทำให้ผู้รายงานมีความมั่นใจในการรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมากยิ่งขึ้น ไม่ต้องกลัวหรือกังวลว่าเมื่อได้ทำการรายงานธุรกรรมไปแล้ว ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการรายงานธุรกรรมจะมาดำเนินการฟ้องร้องตนเอง

แต่จากบทบัญญัติมาตรา 19 คำว่า “สุจริต”<sup>86</sup> เป็นคำที่มีความหมายกว้าง เป็นนามธรรม ยกแก่การตีความ อีกทั้งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็ไม่ได้ให้นิยาม

<sup>84</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 19.

<sup>85</sup> สีหนาท ประยูรรัตน์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 2. หน้า 127.

<sup>86</sup> พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายคำว่า สุจริต หมายถึง ประพฤติชอบ ประพฤติด้วยความตั้งใจดี ประพฤติซื่อตรงต่อหน้าที่

ศัพท์คำว่า “สุจริต” ไว้ ทั้งนี้ท่านศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัย ได้อธิบายเกี่ยวกับหลักสุจริตไว้ว่า “จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของหลักสุจริต คือ ความยุติธรรมภายใน หรือความยุติธรรมตามเนื้อเรื่อง (Substantial Justice) รัฐจะต้องออกข้อบังคับ ของกฎหมายและการวินิจฉัยคดีให้สอดคล้องกับมาตรฐานแห่งความยุติธรรม ดังนั้นจึงเป็นภาระหน้าที่ของผู้ใช้กฎหมายต้องวินิจฉัยตามหลักความเป็นธรรมและความถูกต้องตามหลัก คุณธรรมความซื่อสัตย์และความไว้วางใจ.....”<sup>87</sup>

ดังนั้นสรุปได้ว่าหากผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 19 ทั้ง 3 ประเภทได้ดำเนินการรายงานธุรกรรมไปโดยสุจริต อย่างมีคุณธรรมมีความซื่อสัตย์ และปฏิบัติถูกต้องตามอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดแล้ว หากเกิดผลกระทบจากการรายงานธุรกรรมต่อบุคคลใด ๆ บุคคลดังกล่าวจะมาฟ้องร้องดำเนินคดี ๆ ไม่ว่าทางใดกับผู้ที่รายงานธุรกรรมโดยสุจริต ไม่ได้เลย

#### 2.4.2 การคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นอกจากกำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอื่นที่มีใช้สถาบันการเงิน มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว ยังมีมาตรการหนึ่งในการเรียกให้บุคคลทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในความหมายของ 3 ประเภทดังกล่าวข้างต้นนี้ มาให้ข้อมูลแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ คือ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย<sup>88</sup>

โดยพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือผู้ที่ให้เบาะแส หรือให้ถ้อยคำ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน โดยให้ผู้ให้ข้อมูลแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา<sup>89</sup> ทั้งในด้านการคุ้มครองความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ของบุคคลผู้ให้ข้อมูล และ ยังอาจให้ค่าตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลดังกล่าวด้วย เพื่อสร้างความมั่นใจให้บุคคลธรรมดาที่ไม่ได้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ ในการเข้ามาให้ถ้อยคำ หรือชี้แจงต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าบุคคลดังกล่าวจะได้รับ

<sup>87</sup> หยุต แสงอุทัย. (2519). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 102.

<sup>88</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 38(2).

<sup>89</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. มาตรา 37/1.

ความคุ้มครองจากรัฐ เพื่อประโยชน์ในการได้ข้อมูลมาใช้ในการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมในการฟอกเงินถือเป็นปัญหาใหญ่ระดับโลก เพราะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคง สังคมและการเมืองของแต่ละประเทศเป็นอย่างมาก ทำให้มีการร่วมมือกันในระดับประเทศในการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force : FATF) ขึ้นมาเพื่อออกข้อเสนอแนะตลอดจนมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (International Standards on Combating Money Laundering of Terrorism & Proliferation) ให้แต่ละประเทศในโลกปฏิบัติตาม เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและลดปัญหาเกี่ยวกับการฟอกเงินตลอดจนการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ประเทศไทยก็เห็นถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และประกาศใช้ในปี พ.ศ.2542 เพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดความผิดมูลฐาน การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา มาตรการการรายงานธุรกรรมและมาตรการเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตัดวงจรหรือเงินสนับสนุนการประกอบอาชญากรรม ซึ่งมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อใช้สืบสวนถึงเส้นทางในการฟอกเงินของผู้ประกอบอาชญากรรม โดยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ซึ่งบังคับใช้อยู่ในทุกวันนี้กำหนดผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมไว้เพียง 3 ประเภท คือ สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน ผู้ประกอบอาชีพอื่นซึ่งไม่ใช่สถาบันการเงิน แต่ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวยังไม่ได้กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความและที่ปรึกษากฎหมายเป็นผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน